Regeringens skrivelse

2025/26:291

Uppföljning av den nationella strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism

Regeringen

Regeringens skrivelse 2025/26:291

Uppföljning av den nationella strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism

Skr. 2025/26:291

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 30 juni 2026

Camilla Waltersson Grönvall

Gunnar Strömmer
(Justitiedepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Terroristattacker och andra ideologiskt motiverade brott får stora konsekvenser för dem som blir offer för sådana brott, och för samhället. Att förebygga, förhindra och skydda samhället från denna typ av brottslighet har högsta prioritet. När ett attentat inträffar behöver samhället ha förmågan att snabbt avbryta våldet samt verktyg för att hantera konsekvenserna. I detta ingår att kunna ge ett bra stöd till offer för terrorism och annan ideologiskt motiverad brottslighet, samt till deras anhöriga.

I denna skrivelse redogör regeringen för de insatser och åtgärder som har vidtagits sedan skrivelsen Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera (skr. 2023/24:56) beslutades i januari 2024. Syftet med skrivelsen är att ge en utförlig bild av hur arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism har utvecklats och vilka insatser som regeringen har initierat under perioden 2024–2026.

Innehållsförteckning

1 Inledning 4
1.1 Regeringens samlade bedömning 4
1.2 Syfte, disposition och avgränsning 7
1.3 Hotet från våldsbejakande extremism och terrorism 8

2 Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism 9
2.1 Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism bör integreras i det brottsförebyggande arbetet 10
2.2 Minska tillväxten av våldsbejakande extremism och terrorism 12
2.3 Minska risken för att barn och unga radikaliseras och rekryteras till våldsbejakande extremism och terrorism 17
2.4 Stärka motståndskraften mot falska uppgifter, rykten och desinformation 23

3 Förhindra terroristattentat och andra ideologiskt motiverade brott 29
3.1 Samverkansrådet mot terrorism ska intensifiera sin samverkan för att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism och terrorism 30
3.2 Förbättra tillgången till och utbytet av information 31
3.3 Intensifiera arbetet mot finansiering av våldsbejakande extremism och terrorism 34
3.4 Utveckla arbetet med att förhindra spridningen av terrorisminnehåll på digitala plattformar 37
3.5 Upptäcka personer som utgör ett säkerhetshot 39
3.6 Minska möjligheten att få tillgång till vapen och andra medel för attentat 44

4 Skydda människor och samhällets funktioner 45
4.1 Samhällets beredskap ska hålla jämna steg med utvecklingen av tillvägagångssätten för attentat 46
4.2 Vidareutveckla arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser 52
4.3 De grundlagsskyddade fri- och rättigheterna ska aktivt skyddas 55

5 Hantera situationen under och efter ett attentat 58
5.1 Samhället ska snabbt kunna ingripa mot och avbryta ett attentat 59
5.2 Myndigheter ska ha beredskap för att kunna hantera nya typer av attentat och angrepp 63
5.3 Utveckla verktyg och samarbete för utredning och lagföring 66
5.4 Utveckla stödet till offer för terrorism, hatbrott och demokratihotande brottslighet 70

6 Internationell samverkan 73

1 Inledning

I juli 2023 fick de 15 myndigheterna i Samverkansrådet mot terrorism i uppdrag att utveckla och intensifiera arbetet mot terrorism för att stärka Sveriges säkerhet (Ju2023/01781). Den 17 augusti 2023 höjdes terrorhotnivån i Sverige från en 3:a till en 4:a (på en 5-gradig skala). Beslutet togs efter att Sverige gått från att vara ett legitimt mål till ett prioriterat mål för internationell terrorism. I januari 2024 beslutade regeringen om skrivelsen Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera (skr. 2023/24:56). Strategins syfte var att i ett ansträngt säkerhetsläge mobilisera kraften i hela samhället, lokalt, regionalt och nationellt. För att strategin skulle få fullt genomslag gav regeringen ett uppdrag till Brottsförebyggande rådet (Brå), Myndigheten för civilt försvar (MCF, tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB), Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att vidta åtgärder för att införliva den nya strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism inom ramen för sina respektive verksamheter (Ju2024/00024). Sedan dessa åtgärder har regeringen tagit ytterligare initiativ till insatser och presenterat ny lagstiftning.

Under mandatperioden har regeringen prioriterat åtgärder som stärker svensk nationell säkerhet. Under perioden 2023–2026 ökade anslagen för rättsväsendet från 65 till 95 miljarder kronor. Av strategin framkommer att regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av hur myndigheternas olika verksamheter och uppdrag bidrar till strategins målsättningar. Denna skrivelse innehåller en sådan samlad redogörelse av hur arbetet har utvecklats.

1.1 Regeringens samlade bedömning

Vårt samhälle ska präglas av öppenhet, demokrati och respekt för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Människor ska kunna röra sig tryggt och fritt, delta i sammankomster och uttrycka sina åsikter utan rädsla för att utsättas för hot eller våld. I år är det 25 år sedan terroristattacken i New York den 11 september 2001. Erfarenheterna från denna och efterföljande attacker visar att terroristattacker och annan ideologiskt motiverad brottslighet både får stora konsekvenser för dem som blir offer för sådana brott, och långsiktiga konsekvenser för samhället, lokalt, nationellt och internationellt. Ett strategiskt och långsiktigt förebyggande arbete är därför nödvändigt. Ytterst handlar alla insatser mot ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism om att skydda vår demokrati och aktivt främja ett fritt och öppet samhälle.

Säkerhetspolischefen beslutade i maj 2025 att sänka terrorhotnivån från ett högt hot (4:a) till ett förhöjt hot (3:a). Beslutet om en sänkt nivå grundade sig på de bedömningar som Säkerhetspolisen kontinuerligt gör av terrorattentatshotet mot Sverige och en aktuell strategisk bedömning från Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT). Inom ramen för ett förhöjt hot ryms att ett terrorattentat kan inträffa. Den hotdrivande propagandan mot Sverige, som under 2023 och 2024 pekade ut Sverige

som islamfientligt, har mattats av. Säkerhetspolisen lyfter dock fram att Sverige befinner sig fortsatt i en osäker tid med svårbedömda hot och snabba förändringar (Säkerhetspolisen, Lägesbild 2025–2026). Det är därför viktigt att hålla i de samarbeten som har utvecklats, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Följande exempel på hur arbetet har utvecklats är framför allt hämtade från Brås, MCF:s, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens årsredovisningar och lägesbilder för 2025–2026 samt från Polismyndighetens utvärdering av insatsen vid Campus Risbergska i Örebro.

Center mot våldsbejakande extremism (CVE), som är en del av Brottsförebyggande rådet, har fortsatt att utveckla och förstärka det nationella stödet till olika aktörer i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Ett exempel är de insatser som utförs av CVE:s mobila stödteam, som riktar sig till yrkesverksamma. Det mobila stödteamet gav under 2025 stöd i över 200 ärenden. Målgrupperna är oftast socialtjänst, skola, polis, samordnare mot våldsbejakande extremism samt säkerhetssamordnare.

I mars 2025 fick CVE i uppgift att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra som fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter. Funktionen för fördjupade granskningar arbetar med att stödja myndigheter och kommuner med beslutsunderlag kopplat till statsbidrag och risken för att offentliga medel missbrukas av verksamheter med kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer. Under 2025 genomförde CVE flera granskningar och lämnade yttranden till berörda myndigheter. CVE fick i mars 2025 också i uppgift att ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer när det finns en oro i verksamheten för att en eller flera personer ska genomföra en skolattack. En nationell stödfunktion för att motverka skolattacker och ge stöd i sådana ärenden har etablerats.

Säkerhetspolisen har tillsammans med andra samhällsaktörer, och inom ramen för Samverkansrådet mot terrorism, genomfört flera insatser och vidtagit åtgärder som bidragit till att avbryta attentatsplanering mot Sverige och reducerat handlingsutrymmet och tillväxten inom de våldsbejakande extremistmiljöerna i Sverige. Säkerhetspolisen har förstärkt sitt samarbete med och sin informationsdelning till andra myndigheter, vilket myndigheten bedömer har förbättrat arbetet mot terrorism och annan ideologiskt motiverad brottslighet. De lagändringar som regeringen har tagit initiativ till för att riva sekretesshinder i syfte att relevant information ska kunna delas mellan myndigheter och mellan myndigheter och kommuner är en viktig del av detta arbete.

Polismyndigheten har fortsatt anpassa sin förmåga till förändrade hotbilder. Ett exempel är att myndigheten har utvecklat arbetet med att hantera den propaganda som sprids i våldsbejakande och våldsförhärligande forum på digitala plattformar som rekryterar unga både till självskadebeteende och till att skada andra. Arbetet mot våldsbejakande extremistiskt innehåll online förstärktes genom bildandet av en Internet Referral Unit (IRU) för att identifiera och avlägsna terroristrelaterat material, med stöd av EU-förordningen om terrorisminnehåll på internet. Genom samarbete med teknikföretag har även annat olagligt innehåll kunnat tas bort.

MCF har fortsatt arbeta för att öka säkerheten i offentliga miljöer mot terrorism och antagonistiska hot, bland annat genom att utveckla stöd till kommuner och olika verksamheter inom områden som idrott, olika evenemang, trossamfund, skolor och kollektivtrafik. Via myndighetens webbplats kan alla aktörer som arbetar med att öka säkerheten i offentliga miljöer få tillgång till utbildning och ny kunskap. Under 2025 har MCF genomfört 80 fysiska kompetenshöjande åtgärder på olika platser i landet med fokus på säkerhet i skolmiljöer. Totalt har cirka 2 000 skolchefer och andra kommunala beslutsfattare deltagit. Syftet är att ge skolorna verktyg att minska sin sårbarhet genom att öka förståelsen för riskbilden, och ge kunskap om verksamma principer för skydd samt praktiskt tillämpbara verktyg, exempelvis rutiner för inrymning och rutiner för hantering av misstänkta föremål eller händelser.

Omvärldsläget ställer höga krav på verksamhetsutövare som ansvarar för viktiga funktioner i samhället, som infrastruktur och samhällsviktiga leveranskedjor. Säkerhetspolisen tog under 2025 fram vägledningar riktade till verksamhetsutövare som ger stöd i arbetet med att tillämpa säkerhetsskyddsregelverket. Även Polismyndigheten gör insatser mot brott och hot mot samhällsviktig verksamhet och myndigheten har förbättrat förmågan att förvarna, upptäcka och avvärja sådana angrepp.

Det finns en beredskap att hantera situationen under och efter ett terroristattentat eller annat allvarligt våldsdåd. En väl fungerande samverkan mellan polis, räddningstjänst och hälso- och sjukvården samt med kommuner är en nödvändig del av detta arbete. Detta gäller också arbetet med att ge stöd till dem som blir offer för sådana allvarliga brott och deras anhöriga. Polismyndigheten har inrättat funktionen Family Liaison Officer (FLO) som ger stöd till brottsoffret och kretsen av närstående. Den 31 mars 2026 invigdes Brottsoffermyndighetens Stödcentrum som är en nationell samordningsfunktion för personer drabbade av terrorism eller allvarlig brottslighet där bostaden förstörts.

De lagändringar som regering och riksdag har genomfört har gett myndigheterna bättre verktyg att lagföra terroristbrottslighet. Flera ärenden har lett till fällande domar för bland annat förberedelse till terroristbrott, deltagande i terroristorganisation, finansiering av terrorism och resandebrott. Den 1 juli 2024 trädde lagändringar i kraft som förtydligar och utvidgar bestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken. Riksdagen har också beslutat om lagändringar det gäller skyddet av offentliganställda och av förtroendevalda.

Regeringens bedömning är att strategin tar ett samlat grepp om de komplexa och asymmetriska hot som våldsbejakande extremism och terrorism utgör mot vårt samhälle. Redogörelsen i denna skrivelse visar att myndigheters, kommuners och organisationers arbete, tillsammans med den kunskap som olika forskare tagit fram, har bidragit till att utveckla samhällets kunskap, beredskap och förmåga att förebygga våldsbejakande extremism och terrorism, förhindra terroristattentat och annan ideologiskt motiverad brottslighet, skydda människor och samhällets funktioner och hantera situationen under och efter ett attentat. Även lärdomar från de allvarliga våldsbrott och terroristattentat som trots allt inträffat har tagits med i denna lärandeprocess. På så sätt har samhället blivit bättre rustat. Med den nationella strategin som grund och tillsammans med regeringens uppdrag till myndigheterna att införliva strategin inom ramen för sina

verksamheter finns goda förutsättningar att fortsätta samordna ett strukturerat och långsiktigt arbete mot våldsbejakande extremism och terrorism.

1.2 Syfte, disposition och avgränsning

Syftet med denna skrivelse är att redogöra för hur arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism har utvecklats sedan strategin beslutades. För förklaring av begreppen radikalisering, våldsbejakande extremism, ideologiskt motiverad brottslighet, hatbrott och terrorism hänvisas till den nationella strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism, avsnitt 1.

De strategiska utgångspunkter som regeringen angivit i strategin, det vill säga att arbetet måste bedrivas med de medel som är förenliga med rättsstatens principer, straffrättslig reglering av terrorism, hatbrott och andra brott som hotar demokratin, samverkan och samordning på nationell, regional och lokal nivå, samt om att onlinedimensionen måste integreras i arbetet, redovisas inte särskilt, utan är integrerade i beskrivningen av vilka åtgärder som regeringen och myndigheterna har vidtagit.

Skrivelsens disposition följer strategins fyra områden: Avsnitt 2, Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism. Avsnitt 3, Förhindra terroristattentat och andra ideologiskt motiverade brott. Avsnitt 4, Skydda människor och samhällets funktioner. Avsnitt 5, Hantera situationen under och efter ett attentat. Skrivelsen följer i princip de rubriker som finns i strategin. I de fall något nytt område har tillkommit, så markeras detta med en ny rubrik. Internationell samverkan inom EU och i andra internationella forum redovisas i avsnitt 6.

Regeringen har under mandatperioden tagit fram andra strategier inom angränsande områden som har betydelse för arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism; Motstånd och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67), Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet (skr. 2023/24:68), Nationell säkerhetsstrategi (skr. 2023/24:163), Nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029 (skr. 2024/25:121), Handlingsplan mot rasism och hatbrott (A2024/01394), Strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism (Ku2025/00578), Frihet från våld, förtryck och utnyttjande – En nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck, (skr. 2025/26:245) och Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter (A2025/00042). Arbetet i enlighet med dessa strategier och handlingsplaner redovisas inte i detalj i denna skrivelse utan följs upp av regeringen på annat sätt.

1.3 Hotet från våldsbejakande extremism och terrorism

Enligt den senaste terrorhotbedömningen för 2026 har terrorhotet förändrats under 2020-talet, särskilt i relation till bakomliggande motiv för enskilda aktörer (Nationellt centrum för terrorhotbedömning, NCT, 2026). Enligt NCT är den ideologiska diversifieringen som fortsatt präglar terrorhotet ett uttryck för detta. Aktörerna drivs allt oftare av individuella motiv och inte av lika djupgående och enhetliga ideologier som tidigare. De flerfaldiga kopplingarna mellan krig, pågående konflikter, konspirationsteorier och våldsbejakande extremism är centrala faktorer i det nutida säkerhetsläget, där desinformation ofta används som ett strategiskt verktyg både för att radikalisera individer och destabilisera samhällen.

Attentatshotet kommer fortsatt framför allt från ideologiskt motiverade ensamagerande gärningspersoner inom den våldsbejakande höger-extremistiska eller den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön. Nya rörelser och nätverk har utvecklats, till exempel aktivklubbarna som har en tydlig koppling till våldsbejakande högerextremism där rasideologiska idéer är framträdande och fysisk träning används för att stärka gruppens våldskapital. Som ett svar på en ökad aktivitet bland våldsbejakande högerextrema aktörer är det enligt NCT:s hotbedömning, möjligt att även våldsbejakande vänsterextrema aktörer kommer att bli något mer aktiva.

Även rörelser och nätverk med koppling till misogyni, misantropi och en fascination för grovt våld har kommit att bli en större utmaning än tidigare. Gärningspersoner kan ha svaga ideologiska kopplingar till våldsbejakande extremistisk ideologi, i stället är det snarare våldet i sig som har drivit dessa personer till att begå allvarliga brott. Grova våldsskildringar och våldsbejakande extremistiska budskap som bland annat sprids i krypterade appar har lett till att personer, inte sällan minderåriga, och inte tidigare kända för rättsväsendets myndigheter, har utvecklat avsikt och förmåga att genomföra våldshandlingar och terroristattentat. Olika aktörer använder även vanliga onlineplattformar för att rekrytera minderåriga och inte sällan utsatta ungdomar. Genom gromning, manipulation, utpressning och psykologiskt tvång har minderåriga drivits till att begå våldsdåd.

Allvarliga våldsdåd med dödlig utgång har fortsatt inträffat i skolor. Sannolikheten att en enskild skola ska drabbas av sådana våldsdåd är liten, men om något sker kan det få mycket allvarliga konsekvenser. Allvarliga våldsdåd, som saknar tydlig ideologisk koppling, som masskjutningen på Campus Risbergska i Örebro den 4 februari 2025, kan ha en liknande påverkan på samhället som ett terroristattentat.

Det bredare författningshotet mot Sverige

Enligt NCT har det skett en konvergens av aktörer och med detta avses att aktörer på olika sätt börjar likna varandra. Det sker exempelvis genom att stater agerar med terror som modus, inte sällan genom ombud. Aktörer med olika drivkrafter nyttjar även samma sakfrågor och händelser i omvärlden för att främja sina egna mål och i vissa fall legitimera attentat. I Sverige blev denna konvergens särskilt tydlig under 2023 när

omvärldsutvecklingen bidrog till att både terrorhotet och andra typer av säkerhetshot mot Sverige ökade.

I en europeisk kontext kan statligt förnekbart våld exempelvis innefatta riktade mord eller sabotage mot mål som dissidenter, ambassader, företag eller kritisk infrastruktur. Även mål med symboliskt värde kan förekomma, såsom monument samt platser av religiös eller politisk betydelse. Statliga aktörer har använt sig av kriminella nätverk för att de i sin tur ska rekrytera utförare av våldshandlingar och attentat i Sverige. Sedan oktober 2023 har exempelvis judiska och israeliska intressen varit måltavlor för olika hot. Enligt NCT kan både ideologiska och statliga aktörer utnyttja den organiserade brottslighetens utbredning, exempelvis för att få tillgång till vapen eller utöva våld på ett sätt som gör att de själva kan neka till ansvar.

Våldsbejakande extremism och terrorism samt andra staters säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bidrar tillsammans med den organiserade brottsligheten till att det bredare författningshotet mot Sverige kvarstår. Detta påverkar många olika verksamheter i samhället och bidrar till ett ökat behov av samverkan, informationsdelning och förstärkt skydd av samhällsviktiga funktioner. Den snabba teknologiska utvecklingen av drönarteknik, i synnerhet kopplat till Rysslands invasionskrig mot Ukraina, innebär till exempel nya utmaningar i arbetet med att upptäcka, spåra, identifiera och, beroende på omständigheterna, bekämpa drönare.

Spridningen av desinformation där statliga men även andra utländska aktörer kan bidra är en del av författningshotet. Förekomsten av hot och hat på digitala plattformar, bland annat kopplat till pågående krig och konflikter i andra länder, bidrar till ökad polarisering. I lägesbilden för 2025–26 lyfter Säkerhetspolisen fram att den snabba spridningen av propaganda på nätet bidrar till att en händelse i en annan del av världen nästan omedelbart kan påverka hotet mot Sverige. Ideologiskt motiverad brottslighet som riktas mot journalister, förtroendevalda och yrkesverksamma inom vissa samhällsnyttiga funktioner bidrar till ökad rädsla och till självcensur. Hot och våld som riktas mot olika samhällsföreträdare kan få allvarliga konsekvenser för den demokratiska processen och samhället i stort. I förlängningen hindrar hot och hat fri debatt eftersom oron att bli utsatt för hot och hat kan minska individers vilja att delta i samhällsdebatt och i politik. Det kan också bidra till att tjänstepersoner inom samhällsviktiga verksamheter medvetet eller omedvetet underlåter att vidta tjänsteåtgärder eller att fatta beslut.

2 Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism

Detta strategiska område har följande målsättningar:

- Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism bör integreras i det brottsförebyggande arbetet.
- Minska tillväxten av våldsbejakande extremism och terrorism.

- Minska risken för att barn och unga radikaliseras och rekryteras till våldsbejakande extremism och terrorism.
- Stärka motståndskraften mot falska uppgifter, rykten och desinformation.

Hotet från våldsbejakande extremism och terrorism är föränderligt. De aktörer som sprider våldsbejakande och våldsförhärligande material på digitala plattformar riktar sig allt oftare till minderåriga. Med allt fler aktörer som agerar utifrån svaga ideologiska motiv, och som inte är knutna till tydliga nätverk och organisationer har det blivit mer komplext att identifiera individer i riskzonen samt radikaliserande strukturer. Eftersom hotbilden förändras är också behovet av stöd och kunskap fortsatt stort. Falska uppgifter, rykten och desinformation fortsätter att spridas, och det finns i dag, genom myndigheternas utvecklade samverkan, bra förutsättningar att snabbt kunna identifiera när internationella konflikter kan leda till utmaningar på nationell, regional eller lokal nivå. De sammanhang där propaganda sprids och diskuteras online utgör en grund för radikalisering och rekrytering av individer till våldsbejakande extremism. Ett långsiktigt, systematiskt och kunskapsbaserat förebyggande arbete mot radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism och terrorism, samt insatser till de individer som vill lämna dessa miljöer, är viktigt för att bryta tillväxten.

2.1 Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism bör integreras i det brottsförebyggande arbetet

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Kommunerna bör få stöd i att integrera det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism i det lokala brottsförebyggande arbetet.
- Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet (Brå) inklusive Center mot våldsbejakande extremism samt länsstyrelserna ska ge stöd och vägledning till kommuner i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Sammanfattning

- Kommunerna har möjlighet att få stöd i det förebyggande arbetet, kunskapsmässigt, strategiskt och operativt från Center mot våldsbejakande extremism (CVE) vid Brå. I arbetet samverkar CVE med Polismyndigheten, övriga delar av Brå och Länsstyrelserna.
- Kommunerna har också möjlighet att få stöd i att integrera detta arbete i det lokala brottsförebyggande arbetet.
- Den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2025 förtydligar socialnämndens ansvar för det brottsförebyggande arbetet.

Kommunerna behöver stöd och vägledning

Alla kommuner har möjlighet att få stöd i att utveckla insatser och även att integrera det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism i det lokala brottsförebyggande arbetet från ansvariga myndigheter. Mer specifikt ger Brå stöd till kommunerna i syfte att lagen (2023:196) om kommunernas brottsförebyggande arbete ska genomföras effektivt och kunskapsbaserat. Länsstyrelserna ska enligt förordning (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området stödja och bidra till regional samordning av brottsförebyggande arbete genom exempelvis erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och genom att stödja och initiera kommunöverskridande brottsförebyggande åtgärder.

CVE tar fram insatser i samverkan med lokala aktörer utifrån de olika kommunernas behov. CVE:s mobila stödteam har både möjlighet att snabbt ge stöd i kritiska lägen samtidigt som de kan stötta kommuner i det långsiktiga arbetet. CVE:s operativa stöd riktas till yrkesverksamma såsom exempelvis skolpersonal, socialtjänst och polis i att hantera akuta problem som uppstår, där tydliga roller, ansvarsfördelning och samverkan är avgörande. Det långsiktiga stödet riktar CVE till kommuner i syfte att stärka lokala rutiner och hanteringen av ärenden, med fokus på kunskap, övningar och regelbundna möten. CVE har en stödtelefon som riktar sig till yrkesverksamma personer som arbetar på lokal, regional och nationell nivå. Antalet inkomna samtal och förfrågningar till CVE:s stödtelefon har ökat successivt de senaste åren. Samtalen till stödtelefonen kommer främst från skola och socialtjänst och ofta handlar de om oro för att en elev på en skola ska utföra en våldshandling på eller mot en skola (Brås årsredovisning 2025).

Lokala samordnare är CVE:s främsta målgrupp. De lokala samordnarna ansvarar för att samordna och utveckla det lokala förebyggande arbetet, koordinera olika yrkesgrupper och även för en lokal lägesbild. De tillhör en heterogen yrkesgrupp och deras uppgifter och ansvar kan variera beroende på kommun och behov. CVE har gjort målgruppsanalys i syfte att stärka och effektivisera samverkan med och stödinsatser till lokala samordnare. Analysen syftar till att ge CVE djupare kunskap i olika kommunala förutsättningar och arbetssätt, något som kommer att bidra till att utveckla stödet till lokala samordnare och på sikt ytterligare förbättra utvecklingen av det förebyggande arbetet.

Ny socialtjänstlag förtydligar socialnämndens ansvar för brottsförebyggande arbete

Regeringen beslutade den 23 januari 2025 om propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). Den nya lagen trädde i kraft den 1 juli 2025 och tydliggör bland annat socialnämndens brottsförebyggande arbete. Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet samt arbeta för och ta initiativ till att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. Genom att tydliggöra socialnämndens ansvar att arbeta brottsförebyggande utöver det mer breda förebyggande arbetet ges verksamheten en tydligare riktning jämfört med tidigare, vilket

kan skapa förutsättningar för socialtjänsten att mer effektivt bidra till det brottsförebyggande arbetet.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att fördela statsbidrag till kommunerna för att stödja dem i omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Kommunerna får använda medlen till bemanning och kompetenshöjande insatser för att verka i linje med den nya socialtjänstlagens syfte och att på olika sätt stärka förutsättningarna för att verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Statsbidraget uppgick till drygt 1,2 miljarder kronor 2025 och uppgår till 2,2 miljarder kronor årligen under åren 2026–2028. Statsbidrag fördelas också till kommunerna för att de ska utveckla socialtjänstens arbete med att förebygga brottslighet. Medel kan också användas för ökad tillgänglighet i socialtjänstens förebyggande verksamheter som möter barn och unga, till exempel genom uppsökande arbete och fältarbetare. Dessa medel uppgick till 200 miljoner kronor 2025, 300 miljoner kronor 2026 och uppgår till 600 miljoner kronor årligen 2027 och 2028.

2.2 Minska tillväxten av våldsbejakande extremism och terrorism

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Samordningen mellan den nationella, regionala och lokala nivån behöver utvecklas. Den förmåga som myndigheter på nationell, regional och lokal nivå har utvecklat gemensamt och var för sig i det förebyggande arbetet bör systematiseras och fördjupas.
- Fortsätta ta fram kunskap och bedriva forskning om brottslighet som hotar demokratin.
- Centrala aktörer som ger stöd till yrkesverksamma bör ha system för kunskapsspridning av aktuella lägesbilder, utvärderingar, rapporter och aktuella forskningsresultat.
- CVE ska fortsätta att utveckla stödet till yrkesverksamma som möter individer i riskzonen och individer som kan utgöra en risk för samhället i syfte att få fler att lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.
- Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse (SiS) och Socialstyrelsen ska fortsätta utveckla och kvalitetssäkra stöd och vägledning för insatser till avhoppare från våldsbejakande extremistmiljöer.
- Kommuner och organisationer ska fortsatt kunna söka offentliga medel för att utveckla och fortsätta driva verksamheter som ger stöd till individer som vill lämna våldsbejakande extremistmiljöer.
- Det bör säkerställas att det finns kontrollmekanismer som förhindrar att offentliga medel går till verksamheter med kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer.

Sammanfattning

- Myndigheterna har förstärkt sitt eget arbete och sin gemensamma samverkan. Myndigheters samverkan med kommuner har vidare-

utvecklats och fördjupats, bland annat genom olika nätverk i aktuella frågor.
- Myndigheter och forskare följer utvecklingen av våldsbejakande extremism och terrorism och tar kontinuerligt fram ny kunskap.
- Polismyndigheten, Kriminalvården, SiS och Socialstyrelsen arbetar gemensamt och var för sig för att utveckla stödet till avhoppare från kriminella eller andra våldsbejakande miljöer. Kommuner och det civila samhällets organisationer har möjlighet att söka offentliga medel för sådana insatser.
- Kontrollmekanismer har utvecklats som förhindrar att offentliga medel går till verksamheter med kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer.

Det myndighetsgemensamma arbetet behöver bli mer effektivt

CVE samarbetar med myndigheter, kommuner, det civila samhällets organisationer och företag. Av CVE:s årsbok för 2024–2025 framgår att en förutsättning för att kunna bedriva ett effektivt arbete mot de komplexa problem som är kopplade till våldsbejakande extremism och terrorism är att använda sig av expertisen hos många olika aktörer. Samordning underlättar samarbete, klargör roller och ansvar och bidrar till att upptäcka luckor i arbetet, något som är viktigt både i ett akut skede och i det långsiktiga arbetet. Hinder för ett effektivt arbete kan till exempel bestå i bristande kunskap om varandras uppdrag. CVE samordnar ett tiotal olika nätverk i olika frågor och med olika aktörer och arbetar kontinuerligt för att utvärdera, omforma och skapa nya nätverk utifrån uppkomna behov.

Genom att dela relevant information och samverka har myndigheter och kommuner gemensamt kunnat utveckla det förebyggande arbetet på ett mer effektivt sätt. Lokalt arbetar polisen med att stärka den egna organisationen, både med fler resurser och med kunskapshöjande insatser om våldsbejakande extremism och hatbrott. Polisen söker efter samverkan och framgångsrika åtgärder som överlappar arbetet med organiserad brottslighet, kriminell ekonomi och mängdbrott. Myndigheten har i detta hämtat stöd av både strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism, och strategin mot organiserad brottslighet.

Kunskap är en förutsättning för effektiva åtgärder

Kunskap är grundläggande för att kunna utveckla effektiva åtgärder och för att kunna förstå olika fenomen, händelser och utmaningar i vårt samhälle kopplat till ideologiskt motiverat våld.

NCT som framför allt tar fram underlag till Säkerhetspolisen, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must) och Försvarets radioanstalt (FRA) men även till Regeringskansliet samt myndigheter som ingår i Samverkansrådet mot terrorism, har ett pågående arbete med att öka spridningen av sina analyser om olika fenomen genom korta faktablad som finns tillgängliga för allmänheten. Två exempel är ett faktablad om våldsbejakande misantropi och ett om statlig förnekbar våldsförmåga –

dvs. när en stat använder olika ombud för att utföra våldshandlingar eller sabotage utanför sina egna gränser. Myndigheter som Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Brå genom CVE tar fram årsböcker som beskriver säkerhetshot, utmaningar och pågående arbete. CVE skickar regelbundet ut ett nyhetsbrev som innehåller information om relevanta händelser, rapporter och information som rör terrorism och annan ideologiskt motiverad brottslighet samt förebyggande insatser. Under 2025 har CVE utvecklat en ny rapportserie, Extremism i fokus, som ska utkomma med fyra rapporter per år. Rapporterna syftar till att sprida kunskap om aktuella ämnen som rör våldsbejakande extremism och rekommendationer för det förebyggande arbetet. Som nationellt kunskapscenter har CVE i uppdrag att höja kunskapsnivån om hur terrorism och annan ideologiskt motiverad brottslighet kan förebyggas och erbjuder både grundutbildningar och fortsättningskurser till yrkesverksamma inom kommuner, myndigheter och civilsamhället. CVE erbjuder även kortare behovsanpassade fortbildningar för kommuner, organisationer och myndigheter.

Göteborgs universitet ska, enligt regleringsbrevet, utveckla och sprida kunskap och metoder för att minska rekryteringen av människor till våldsbejakande ideologier och rörelser och till rasistiska organisationer. Göteborgs universitet har valt att organisera arbetet inom Segerstedtinstitutet.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har sedan 2022 ett permanent uppdrag att genomföra kartläggningar och analyser av våldsbejakande extremism och rasism i digitala miljöer. FOI tar fram kunskap och bedriver forskning om antidemokratisk extremism, radikalisering och om våldsbrott och annan brottslighet som hotar demokratin och har exempelvis tagit fram rapporten Våldsbejakande extremism och digitala medier: En forskningsöversikt (2024). I en kommande studie, Det politiska våldets dynamik – nexus mellan digital propaganda och ideologiskt motiverade brott: från skolattentat och nihilistisk extremism till våldsamma upplopp, kommer FOI att fokusera på de brott som olika extremistmiljöer genererar och den roll som digital propaganda spelar i relation till denna brottslighet. Under 2025 har regeringen därutöver gett FOI två nya uppdrag. Ett av dessa handlar om att kontinuerligt ta fram och redovisa ny kunskap om förekomsten av antisemitism i digitala miljöer, särskilt om hur den förekommer i en svensk kontext (A2025/00528). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2029. Det andra uppdraget innebär att FOI ska kartlägga och analysera förekomsten av hbtqi-fientlighet och hur den tar sig uttryck i olika digitala miljöer med anknytning till Sverige (A2025/00046). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2027.

FOI genomför också regelbundet föreläsningar på uppdrag av myndigheter och andra aktörer samt bistår myndigheter med olika analyser. Ett exempel är rapporten Antisemitism i digitala miljöer – en kunskapsöversikt (FOI, 2025) som FOI har tagit fram på uppdrag av Forum för levande historia (FLH). FLH, FOI och ytterligare ett antal myndigheter genomför även andra kunskapshöjande åtgärder inom ramen för handlingsplanen mot rasism (2024) och strategin för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism (2025) som bidrar till det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

När det gäller stöd till yrkesverksamma mer specifikt så tillhandahåller Socialstyrelsen information via kunskapsguiden.se som riktar sig till personal inom socialtjänsten. Även Statens skolverk tillhandahåller material och information om våldsbejakande extremism till personal inom förskolan och skolan om det förebyggande arbetet.

Utveckla det uppsökande arbetet inom fängelser och frivård samt inom de särskilda ungdomshemmen

Kriminalvården arbetar med att förebygga radikalisering och rekrytering i fängelsemiljöer och förhindra återfall genom att erbjuda insatser till individer som är involverade i våldsbejakande extremism. Grunden i arbetet utgörs av ett dynamiskt bassäkerhetsarbete där personalen dels har tillgång till stöd och utbildning i frågorna, dels arbetar nära klienterna i syfte att kunna upptäcka beteendeförändringar. Överbeläggning på fängelser kan medföra ökade risker, särskilt om sårbara individer som är mottagliga för extremistiska budskap sitter frihetsberövade i anslutning till tongivande personer. Samverkan mellan olika myndigheter och det etablerade underrättelseutbytet mellan Kriminalvården, Säkerhetspolisen och Polismyndigheten utgör viktiga faktorer i det förebyggande arbetet.

Polismyndigheten, Kriminalvården, SiS och Socialstyrelsen har gemensamt och var för sig genomfört olika åtgärder i syfte att utveckla arbetet med avhoppare från kriminella eller andra våldsbejakande miljöer. Arbetet samordnas sedan 2022 av Polismyndigheten. Myndigheterna har även utvecklat en nära samverkan med ett 30-tal kommuner som bedriver verksamheter för avhoppare.

I oktober 2024 fick myndigheterna ett nytt uppdrag i vilket det bland annat ingick att de skulle öka fokus på barn och unga i arbetet med stöd till avhoppare och att anpassa arbetet för att fler fall identifieras och hjälpa flickor och kvinnor i organiserad brottslighet (Ju2024/00195 m.fl.).

I augusti 2025 beslutade regeringen om ytterligare ett uppdrag till Polismyndigheten, Kriminalvården, SiS och Socialstyrelsen om att tillhandahålla ett nationellt sammanhållet stöd i arbetet med avhoppare från organiserad brottslighet, inklusive våldsbejakande extremistiska miljöer (Ju2025/01696). Arbetet ska ske i nära samverkan med länsstyrelserna, som även ska stödja den lokala nivån och bidra till regional samordning. I uppdraget ingår även att Polismyndigheten ska inrätta en nationell kontaktpunkt för avhopparverksamhet, att Socialstyrelsens ska verka för att stödet till avhoppare utvecklas utifrån avhoppares vårdbehov och att myndigheterna ska främja utvecklingen av en effektiv samverkan kring de avhoppare som behöver omlokaliseras. Arbetet ska liksom i tidigare även anpassas till individer under 18 år. Det är viktigt att insatser till avhoppare håller hög kvalitet. En särskild utredare har därför fått i uppdrag att se över stödet till avhoppare från organiserad brottslighet (dir. 2025:53). Syftet är att säkerställa att avhoppare får stöd och insatser som är ändamålsenliga och av god kvalitet samt att förhindra att offentliga medel går till oseriösa och kriminella aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 6 november 2026. Vidare har Brå i regleringsbrevet för 2026 fått i uppdrag att göra en uppföljning av avhopparärenden som har beviljats statligt stöd under åren 2020–2025 och bland annat beskriva

vad som kännetecknar avhopparna i dessa ärenden, vilka insatser avhopparna har fått och i vilken utsträckning de har återfallit i brott efter insatserna.

CVE fördelar projekt- och verksamhetsbidrag till ideella föreningar och stiftelser samt kommuner och regioner, enligt förordning (2019:1282) om statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. CVE har prioriterat att ge bidrag till ordinarie verksamheter som visat goda resultat under flera år. Bidraget har under de senaste åren framför allt fördelats till de organisationer som arbetar för att hjälpa individer i behov av avhopparverksamhet och ger stöd till anhöriga, samt arbetar långsiktigt för att förhindra inträde i våldsbejakande extremism. Regeringen har säkerställt att stödet till denna verksamhet kan fortsätta genom att anslå 10 miljoner permanent för statsbidraget i budgetpropositionen för 2026.

Förbättra trygghet och säkerhet på de särskilda ungdomshemmen

Regeringen har även stärkt förutsättningarna för SiS att förbättra tryggheten och säkerheten på de särskilda ungdomshemmen. Detta har skett genom att myndigheten har fått nya och förändrade särskilda befogenheter exempelvis när det gäller möjligheten att på vissa ungdomshem enklare begränsa tillgången till mobiltelefoner (och andra elektroniska kommunikationstjänster) och möjligheten att, under vissa förutsättningar, hålla barn och unga i avskildhet i anslutning till dygnsvilan.

Av Brås årsredovisning för 2025 framkommer att antalet samtal som inkommer från yrkesverksamma inom SiS och inom hem för vård och boende (HVB) till CVE via CVE:s stödtelefon har ökat i jämförelse med året innan. Dessa ärenden är ofta av allvarlig och komplex karaktär.

Regeringen bereder förslagen i promemorian Ökad trygghet och säkerhet på särskilda ungdomshem och LVM-hem (Ds 2024:26). Promemorian innehåller förslag om att det ska bli möjligt att genomföra mer rutinmässiga kropps- och rumsvisitationer på SiS-hem och att det ska bli möjligt att, under en begränsad tid, upplösa gemensamheten för vissa barn och unga av ordnings- och säkerhetsskäl. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Inga offentliga medel ska fördelas till antidemokratisk verksamhet

Regeringen har vidtagit åtgärder för att förhindra att antidemokratiska grupperingar och rörelser ska kunna ta del av offentliga medel. I propositionen Statens stöd till trossamfund och civilsamhället – enhetliga och rättssäkra villkor (Prop. 2023/24:119) föreslog regeringen en ny lag om statsbidrag till trossamfund som trädde i kraft den 1 januari 2025. Lagen innehåller bestämmelser om när ett annat trossamfund än Svenska kyrkan är berättigat till statsbidrag. Den innehåller också bestämmelser om att ett demokrativillkor ska gälla för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen om Allmänna arvsfonden och för stöd till trossamfund. I propositionen bedömde regeringen att ett likalydande demokrativillkor som för Allmänna arvsfonden även bör uppställas för övrig statlig

bidragsgivning som riktar sig till civilsamhället. Demokrativillkoret har utifrån detta införts i över 40 bidragsförordningar.

Från den 1 mars 2025 ansvarar CVE för uppgiften att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra beslutsorgan som inom ramen för sina respektive myndighetsuppdrag fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter. Inom ramen för uppgiften som kontaktpunkt ska CVE bistå med fördjupade granskningar av verksamheter som kan antas ha kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer (prop. 2024/25:46).

Utländsk finansiering av trossamfund

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå regler som förbjuder eller på annat sätt motverkar utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter i Sverige med koppling till islamism, extremism och andra antidemokratiska intressen (dir. 2025:52). Syftet är att förhindra att extremistiska och andra antidemokratiska miljöer i Sverige stärks genom sådant finansiellt stöd från andra stater, utländska organisationer eller finansiärer. Slutbetänkandet, Ett nytt regelverk för granskning av utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter (SOU 2026:42), redovisades den 23 juni 2026. Utredaren föreslår exempelvis ett nytt regelverk för granskning av utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter som bland annat innebär att utländsk finansiering av större belopp ska anmälas till en granskningsmyndighet. Ett mottagande ska enligt förslaget förbjudas om mottagandet kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller allmän ordning.

2.3 Minska risken för att barn och unga radikaliseras och rekryteras till våldsbejakande extremism och terrorism

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Berörda myndigheter ska fortsätta ta fram kunskapsunderlag och lägesbilder om rasism, våldsbejakande extremism och terrorismrelaterat material i digitala miljöer.
- Yrkesverksamma behöver rätt verktyg för att kunna vidta insatser som förebygger hot och hat, våldsbejakande extremism och terrorism, även i digitala miljöer.
- Skolverksamheter, annan pedagogisk omsorg och ytterst alla barn och unga ska fortsatt skyddas från antidemokratisk verksamhet.
- Barn har rätt till skydd mot alla former av våld och utnyttjande. Rekryteringen av barn och unga till våldsbejakande extremism måste brytas. Samverkan mellan skola, socialtjänst och polis och andra berörda aktörer behöver fortsätta utvecklas.

- Lägesbilder om våldsbejakande extremism och terrorism och nya fenomen används i det strategiskt viktiga arbetet för att motverka att barn och unga rekryteras till allvarliga våldsdåd och terrorism.
- Regeringen har tagit initiativ till att analysera förutsättningarna för att införa en åldersgräns för barns användning av sociala medier.
- Mediemyndigheten har utvecklat sitt arbete med att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare.
- Åtgärder har vidtagits i syfte att stärka idrottens motståndskraft mot idrottsrelaterad brottslighet.
- Polismyndigheten arbetar med att utveckla digital patrullering och har ökat sin närvaro på spelplattformar och i sociala medier.
- Skolinspektionen har utvecklat arbetet med tillsyn för att skydda barn och unga från antidemokratisk verksamhet.
- Lagändringar har införts som medför ökade möjligheter till registerkontroller i skolväsendet och i vissa andra verksamheter som rör barn.
- Samverkan inom den s.k. Bob-strukturen mellan skola, socialtjänst och polis och andra verksamheter har utvecklats. Stödet från nationell och regional nivå till den lokala nivån behöver fortsätta och genom spridning av goda exempel och erfarenheter kan arbetet stärkas ytterligare.

Stärk barns och ungas motståndskraft mot antidemokratiska budskap

Folkhälsomyndighetens kunskapssammanställning Digitala medier och barns och ungas hälsa (Folkhälsomyndigheten 2024) visar att barn och unga har positiva upplevelser av digitala medier och att för barn och unga med särskilda behov kan digitala medier ha en viktig inkluderande och hälsofrämjande betydelse. Men rapporten visar även att omfattande skärmanvändning kan leda till negativa konsekvenser för barns hälsa och välmående. Den tekniska och kommersiella utformningen av digitala medier har i hög grad utvecklats till att stimulera ökad användning vilket därmed riskerar tränga undan sådant som är avgörande för barns psykiska och fysiska hälsa, såsom sömn, fysisk aktivitet och skolarbete. Nationell statistik och de dialoger som Folkhälsomyndigheten har haft med både barn och föräldrar bekräftar att barn och unga i alla åldrar upplever att de fastnar i digitala medier och ägnar ofta mer tid åt det än vad de själva vill. Digitala tjänsters innehåll och olika funktioner kan också vara både olämpliga och direkt skadliga för barn, exempelvis genom exponering för våldsamt eller sexualiserat material, gromning, förnedrande praktiker eller psykiskt våld. Ytterligare en risk är att kriminella nätverk använder olika digitala plattformar för att söka upp, kontakta och rekrytera barn och unga till grov brottslighet.

I det förebyggande arbetet kring barns och ungas digitala medieanvändning behövs en ökad medvetenhet om de grupperingar som utnyttjar barns utsatthet i digitala miljöer för illegitima syften. Både Säkerhetspolisen och Europol har varnat för misantropisk eller nihilistisk

extremism som markant har kommit att ta plats online de senaste åren. Flera olika grupper har vuxit fram som utnyttjar digitala plattformar för att normalisera extrem grymhet, utpressa offer och radikalisera minderåriga och såbara ungdomar till att utföra olika våldsbrott.

Mediemyndigheten har i sin instruktion uppdraget att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och publicerar både rapporter och annat material inom området på sin webbplats. Där finns till exempel en kunskapsbank med föräldraguider och lektions- och informationsmaterial som riktar sig både till barn och till vuxna som arbetar nära barn. Myndigheten publicerar regelbundet information och material som handlar om barns rättigheter på nätet, nätmobbning och ungas strategier för att hantera risker i digitala medier samt koordinerar Sveriges Safer Internet Centre (SIC) där även Bris och ECPAT ingår. SIC finns i alla EU:s medlemsstater och arbetar för att öka barns trygghet på nätet genom att ge kunskap och direkt stöd till barn och unga, vårdnadshavare och professionella. I Sverige består SIC av tre delar, ett kunskapscenter som drivs av Mediemyndigheten som tar fram och sprider information om frågor kopplade till barns och ungas trygghet på nätet, en stödlinje som drivs av Bris och en rapporteringsfunktion av övergrepp på och exploatering av barn.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bland annat analysera förutsättningarna för att införa en åldersgräns för barns användning av sociala medier (En åldersgräns till skydd för barns hälsa och trygghet i digitala miljöer, dir. 2025:91). Syftet med utredningen är att stärka skyddet för barns hälsa och trygghet i digitala miljöer. Utredaren ska bland annat analysera och ta ställning till om det, med hänsyn tagen till grundläggande fri- och rättigheter, bör införas en åldersgräns för barns användning av sociala medier, och om möjligt föreslå en sådan åldersgräns. Om det inte bedöms möjligt att lämna förslag på en åldersgräns för sociala medier, ska utredaren analysera förutsättningarna för att höja åldern för när barn kan lämna samtycke till att deras personuppgifter behandlas för informationssamhällets tjänster och lämna sådana författningsförslag. I delbetänkandet En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35) som redovisades den 2 juni föreslår utredningen bland annat att det införs en ny lag som innehåller en åldersgräns för tillgång till sociala medier. Åldersgränsen är formulerad som att ett barn inte före det år barnet fyller 15 år får ha tillgång i inloggat läge till onlineplattformar som gör det möjligt för slutanvändare att upptäcka, ansluta sig till och kommunicera med varandra, och med allmänheten dela och upptäcka innehåll. Den 14 november 2026 ska övriga delar av utredningen redovisas.

Det är samtidigt viktigt att yrkesverksamma som arbetar med förebyggande insatser möter unga i digitala miljöer där barn och unga tillbringar mycket tid. Ett flertal polisområden i Sverige har stärkt sin närvaro på sociala medier genom att införa så kallad digital patrullering, vilket framkommer av rapporten Extremism i fokus – Digital Patrullering (CVE 2025). Polismyndigheten arbetar med att utveckla sin närvaro ytterligare med systematiska patruller på spelplattformar och i sociala medier. Syftet är att kunna sänka tröskeln för unga att kontakta polisen, att polisen kan delta i diskussioner på digitala forum samt att polisen ska kunna markera gränser när det behövs.

Insatser för att stärka idrottens motståndskraft

Idrotten och föreningslivet ska vara tryggt och säkert för alla. Regeringen ser idrotten som en positiv och förebyggande kraft mot brottslighet och våldsbejakande extremism. Polismyndigheten och Riksidrottsförbundet har sedan 2018 en gemensamt framtagen överenskommelse om samverkan och det finns ett nära och regelbundet samarbete dem emellan. 2023 beslutade regeringen om ett nytt permanent bidrag på 100 miljoner kronor per år till Riksidrottsförbundet för att utveckla idrottsverksamhet för barn och unga i utsatta områden och närliggande områden med socio-ekonomiska utmaningar. Idrotten har i många år bedrivit ett viktigt arbete för integration och minskat utanförskap. Genom satsningen får fler barn och unga, primärt i områden där kriminella har en inverkan på lokalsamhället, ökad tillgång till en meningsfull och aktiv fritid och inkluderas i positiva sammanhang inom föreningslivet. Det bidrar inte bara till hälsovinster och social gemenskap för de enskilda barnen och ungdomarna, utan även till integration och till det brottsförebyggande arbetet.

Under 2025 beslutade regeringen om ett nytt permanent bidrag på 10 miljoner kronor per år till Riksidrottsförbundet i syfte att stärka idrottens motståndskraft mot idrottsrelaterad brottslighet, inte minst riktad mot unga idrottare. För att stärka arbetet mot den organiserade brottslighetens påverkan på idrotten har regeringen gett Polismyndigheten i uppdrag att bland annat redovisa sitt arbete samt hur man samverkar med idrotten. Uppdraget finns i myndighetens regleringsbrev för 2026.

Skolverksamheter och risker för radikalisering av barn och unga

Regeringen beslutade i Statens skolinspektions regleringsbrev för budgetåret 2023 om att ge Skolinspektionen i uppdrag att förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende extremism och islamism, eller avseende att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

I Skolinspektionens regleringsbrev för budgetåret 2025 utvidgades uppdraget på så sätt att myndigheten nu även ska förstärka sin granskning över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar och sin ägar- och ledningsprövning över enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Uppdraget ska även fortsättningsvis redovisas årligen.

I regleringsbrevet för 2026 har Skolinspektionens uppdrag reviderats ytterligare. Tidigare har uppdraget varit att tillsyn och granskning ska förstärkas där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende bland annat islamism. I regleringsbrevet för 2026 har islamism strukits och påverkan från politisk islam, hedersrelaterat våld och förtryck samt antisemitism har lagts till.

Rapporteringen av uppdraget för 2024 visar att Skolinspektionen under perioden 2019–2024 har fattat återkallelsebeslut för totalt 29 huvudmän. Majoriteten av de återkallelsebeslut som fattats mellan 2019–2024 grundades helt eller delvis på brister i lämplighet eller insikt, alternativt

huvudmannens ekonomiska förutsättningar. I totalt nio fall grundades besluten om återkallelse på bedömd olämplighet på grund av risk för att elever vid huvudmännens skolor kan utsättas för antidemokratisk påverkan. I sju av dessa ärenden har Skolinspektionen fått uppgifter från Säkerhetspolisen. Vissa av dessa uppgifter har även legat till grund för bedömningen i de två övriga ärendena.

I fyra beslut om återkallelse som grundade sig på Säkerhetspolisens uppgifter under åren 2019–2024 har andra personer än de som formellt har tillhört den enskilda huvudmannens företrädare bedömts ha bestämmande inflytande i verksamheten. I samtliga ärenden har det handlat om att dessa personer har medfört risker för att elever ska radikaliseras eller påverkas i en antidemokratisk riktning. I två av besluten om återkallelse som fattades under 2024 har Skolinspektionen bedömt att de risker som anges i demokrativillkoren för ägar- och ledningsprövningar förelåg. För en av huvudmännen återkallades tillståndet för en skola, för den andra huvudmannen avsåg beslutet om återkallelse två skolor.

I arbetet med förstärkt tillsyn och granskning har Skolinspektionen utvecklat sin organisation och sin omvärldsbevakning samt samverkan med olika myndigheter.

Utökade registerkontroller i skolväsendet och i vissa andra verksamheter som rör barn

Förskolan och skolan ska vara trygga platser. För att öka skyddet för barn och elever mot våld och andra övergrepp samt mot olämplig påverkan beslutade regeringen den 5 mars om Utökade registerkontroller i skolväsendet (prop. 2025/26:174). I propositionen lämnar regeringen förslag som innebär att den registerkontroll som ska göras när någon ska anställas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas. Regeringen föreslår exempelvis att registerkontrollen även ska innefatta utdrag ur misstankeregistret och att fler brott ska omfattas av registerkontroll. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Den 1 mars 2026 trädde författningsändringar i kraft som utökar registerkontrollerna inför anställning av de som ska arbeta med barn med funktionsnedsättning och andra som kommer i direkt och regelbunden kontakt med barn (prop. 2025/26:61). Skärpningarna innebär att kontrollerna även innefattar uppgifter ur misstankeregistret och att fler brott än tidigare kommer att synas på utdragen. Syftet är bland annat att förhindra att barn involveras i brottslighet eller radikaliseras och rekryteras till våldsbejakande extremism och terrorism.

Behov av sektorsövergripande samverkan för att fånga upp barn och unga i riskzonen

Etablerade samverkansstrukturer mellan skola, socialtjänst och polis möjliggör ett samlat stöd till barn och unga i risk samt till personer som befinner sig i upprepad brottslighet eller vill hoppa av. Flera kommuner som har haft allvarliga problem med våldsbejakande extremism har också etablerat sådana lokala samverkanstrukturer för att fånga upp frågor och

oro om våldsbejakande extremism. Representanterna i lokal samverkan, kan komma från olika kommunala verksamheter och polisen och ibland även det civila samhällets organisationer och de träffas regelbundet för att stödja det lokala förebyggande arbetet. Polismyndigheten kan dels förmedla information om de problem som finns i lokalsamhället, dels vara behjälplig i att tolka klotter och klistermärken med koppling till våldsbejakande extremism.

Samverkansstrukturen för systematiskt och långsiktigt arbete med barn och unga i miljöer kopplade till organiserad brottslighet (kallad Bob) har vidareutvecklats under 2024 och 2025. Bob-strukturen bygger på informationsdelning, tydliga kontaktvägar och operativ samverkan. Målet är att det ska finnas en tydlig handlingsberedskap när ett barn riskerar att dras in i kriminalitet eller redan är brottsaktiv. Inom ramen för samverkan beslutar kommunerna och de deltagande myndigheterna om konkreta, individbaserade åtgärder som syftar till att motverka fortsatt brottslighet. I april 2025 fick berörda myndigheter ett nytt uppdrag att fortsätta stödja det lokala, operativa arbetet med barn och unga så att det resulterar i effektiva och ändamålsenliga insatser för individer i målgruppen (Ju2025/00846). Den 30 april 2026 beslutade regeringen om förlängd tid för uppdraget (Ju2026/01060). Stödet från nationell och regional nivå inom Bob-strukturen behöver fortsätta utvecklas, så att aktörerna på lokal nivå får stöd och vägledning samt att goda exempel och erfarenheter kan spridas. På så sätt kan samarbetet dem emellan stärkas ytterligare.

Socialstyrelsen redovisade i mars 2025 det kunskapsstöd som myndigheten har tagit fram inom ramen för uppdraget att stödja hälso- och sjukvården vid möte med individer involverade i eller drabbade av kriminella nätverk eller andra våldsbejakande miljöer. Kunskapsstödet kan användas som ett kunskapshöjande material och som inspiration till regionalt och lokalt arbete. Innehållet belyser de olika områden som Socialstyrelsen har identifierat som angelägna efter intervjuer med personer inom och utanför hälso- och sjukvården samt efter att ha tagit del av forskning som finns på området. Enligt kunskapsstödet kan hälso- och sjukvården bidra i det förebyggande arbetet genom ökade kunskaper om risk- och skyddsfaktorer och normbrytande beteende. En sådan kunskap kan främja tidig identifiering, uppföljning och stöd som kan bidra till att förebygga risker för delaktighet i brott.

Myndigheten för delaktighet (MFD) har gjort en kartläggning som visar att som grupp har barn och unga med funktionsnedsättning ett sämre utfall kopplat till de kända riskfaktorer för normbrytande beteende och kriminalitet som myndigheten har analyserat (Brottsförebyggande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning, 2025). Regeringen har därför gett MFD i uppdrag ta fram och sprida stödmaterial på området till relevanta aktörer, såsom socialtjänsten, polisen och skolan (S2025/00939). Stödmaterialet, som redovisades den 28 april 2026, fokuserar på behoven och förutsättningarna hos barn och unga med funktionsnedsättning, och hur kunskapen om detta kan integreras i arbetet med att förebygga och motverka kriminellt beteende bland barn och unga. Syftet är att stärka professionernas förmåga att möta barn och unga med funktionsnedsättning som riskerar att hamna eller har hamnat i kriminella miljöer. Enligt Socialstyrelsens kunskapsstöd är det viktigt att tidigt bedöma och ge anpassningar, stöd och behandling eftersom det har visat sig att personer

med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har förhöjd risk att hamna i skadligt bruk och kriminalitet. Barn och unga med funktionsnedsättningar löper en högre risk för att själva bli utsatta för brott.

Av det kunskapsstöd som Socialstyrelsen har tagit fram, framgår att myndigheten anser att hälso- och sjukvården behöver bli en mer aktiv och närvarande part i samordningen av stöd i samverkan, på både strategisk och operativ nivå. Det brottsförebyggande arbetet kan förstärkas genom ökad samverkan mellan samhällets olika aktörer, på alla nivåer; organisations-, verksamhets- och individnivå.

2.4 Stärka motståndskraften mot falska uppgifter, rykten och desinformation

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Arbetet med att sprida faktabaserad kunskap om Sverige och svenska myndigheters ansvar och arbete för att motverka desinformation och falska rykten ska bedrivas långsiktigt och hållbart över tid.
- Det psykologiska försvaret ska bidra till att stärka medborgarnas motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan.
- Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) ska kontinuerligt ta fram och sprida kunskap om otillbörlig informationspåverkan inklusive desinformation och konspirationsteorier i olika digitala miljöer.
- MPF och andra berörda myndigheter ska samverka med fokus på gemensamma insatser för att motverka att otillbörlig informationspåverkan i form av konspirationsteorier får fäste.
- I syfte att stärka tilliten till socialtjänstens insatser bland barn, unga och familjer som är i behov av stöd och motverka desinformation och ryktesspridning ska Socialstyrelsen fortsätta verka för att ta fram information till relevanta målgrupper om socialtjänstens insatser.
- För att kunna förebygga och agera mot den här typen av ryktesspridning behöver berörda myndigheter bjuda in skolor i arbetet med lägesbilder och analyser.
- Arbetet med dialog och trygghetsskapande åtgärder på lokal nivå i syfte att motverka polarisering, radikalisering och olika våldsyttringar ska stärkas och utvecklas.

Sammanfattning

- Svenska institutet (SI) analyserar löpande hur olika händelser påverkar uppfattningen om Sverige vilket möjliggöra snabb, samordnad och faktabaserad kommunikation i relevanta språk och kanaler.
- Mediemyndigheten har genomfört en nationell satsning för att stärka medie- och informationskunnigheten i befolkningen.
- Socialstyrelsen arbetar för att stärka tilliten till socialtjänsten bland barn, unga och familjer som behöver stöd och hjälp.
- Statens skolverk har tagit fram stöd för lärare och rektorer i arbetet med att bemöta desinformation och frågor som kan bli kontroversiella i undervisningen.

- MPF fortsätter utveckla arbetet för att stärka befolkningens motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan.
- Att ha en etablerad samverkan och kontakter mellan olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå, inklusive med det civila samhällets organisationer, är speciellt värdefullt i krissituationer.

Öka kännedomen och främja bilden av Sverige

Den så kallade LVU-kampanjen, är en otillbörlig påverkanskampanj riktad mot socialtjänsten. I kampanjen, som kulminerade 2022, anklagas socialtjänsten för att missbruka lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) i syfte att tvångsomhänderta barn, särskilt de med utländsk bakgrund eller med muslimsk trosuppfattning. Under 2023 präglades Sverigebilden i hög grad av de koranbränningar som ägde rum i Sverige. Både LVU-kampanjen och koranbränningarna väckte omfattande internationella reaktioner och påverkade bilden av Sverige, bland annat i länder med stor muslimsk befolkning.

Svenska institutet (SI) analyserar löpande hur olika händelser påverkar uppfattningen om Sverige och hanterade under 2023 över 200 000 kommentarer i Sveriges officiella kanaler, varav en majoritet berörde koranbränningarna. Myndighetens studier visar att den övergripande uppfattningen om Sverige, trots dessa händelser, är mer positiv än negativ, och att landets styrkor inom exempelvis livskvalitet och miljö väger tungt i omvärldens bedömningar.

SI har en viktig roll i att sprida faktabaserad kunskap om Sverige och stärka förtroendet för svenska institutioner internationellt. Myndigheten kommunicerar i Sveriges namn genom de digitala Sverigekanalerna på engelska, arabiska och ryska, med över tre miljoner följare, och följer systematiskt informationsflöden i andra länder som kan innehålla vilseledande narrativ. SI stödjer även utrikesförvaltningens utlandsmyndigheter med analys, kommunikationsmaterial och kunskapsunderlag som främjar en korrekt och faktabaserad bild av Sverige.

SI:s kontinuerliga omvärldsanalys utgör ett viktigt underlag för regeringens och utrikesförvaltningens arbete med att bemöta desinformation och otillbörlig informationspåverkan. Analysarbetet identifierar återkommande narrativ och mönster samt hur dessa sprids och förstärks i internationella informationsmiljöer och möjliggör snabb, samordnad och faktabaserad kommunikation från myndigheter på relevanta språk och i olika kanaler.

Behov av att stärka medie- och informationskunnigheten i befolkningen

Nya tjänster och medievanor ställer högre krav på befolkningens kunskap om algoritmers påverkan på opinionsbildningen och ökad politisk polarisering, desinformation och informationspåverkan samt utmaningarna med avancerad teknik som artificiell intelligens (AI). Mediemyndigheten fick i mars 2024 i uppdrag att under 2024 och 2025

genomföra en nationell satsning för att stärka medie- och informationskunnigheten i befolkningen. Utgångspunkten för uppdraget var den snabba teknikutvecklingen där AI tillfört ytterligare utmaningar. Det finns ett behov av att öka den grundläggande förmågan att förstå och värdera olika typer av budskap och kunna identifiera trovärdiga avsändare av information (Ku2024/00419).

Under 2025 fördjupades uppdraget för att ytterligare stärka arbetet med AI och de fördelar och nackdelar som följer av den tekniska utvecklingen. Satsningen har utformats av Mediemyndigheten i samverkan med nätverket MIK Sverige. Resultatet har blivit en digital webbutbildning; mediemedveten.se, som lanserades i november 2025. Den riktar sig till alla från 13 år och uppåt och ska bidra till att öka förståelsen för, samt utveckla ett mer kritiskt förhållningssätt, till det digitala informationsflöde vi rör oss i. Utbildningen består av både filmer, interaktiva moment och övningar och följer olika personers medievanor och upplevelser utifrån den individuella medievardagen. Teknikutvecklingen går snabbt och AI har på kort tid blivit en del i både skapande och redigering av information som sprids och delas. Användningen av sådana tekniker i kombination med algoritmstyrda informationsflöden kräver en förmåga att förstå både system och skillnader mellan olika avsändare och källor. Det finns ett växande behov av att förstå den tekniska utvecklingen som snabbt förändras och Mediemyndigheten har därför fått förlängt uppdrag att fortsatt stärka arbetet med MIK 2026–2028.

Regeringen har även gett Mediemyndigheten i uppdrag att utifrån befintlig kunskap sammanställa och sprida information om betydelsen av och sambandet mellan läsförmåga och MIK för att stärka samhällets motståndskraft mot bland annat desinformation och otillbörlig informationspåverkan (Ku2026/00409). Informationsinsatsen ska riktas till aktörer som arbetar med frågor kopplade till läsning och MIK samt till aktörer inom totalförsvaret.

Bemöta otillbörlig informationspåverkan från yttre hotaktörer

MPF har fortsatt att bygga upp ett systematiskt arbete för att stärka befolkningens motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan. Mycket av myndighetens arbete sker i samverkan med andra myndigheter inom Samverkansrådet för psykologiskt försvar men också i en mängd andra samarbetsprojekt varav ett är Valnätverket som aktiverades inför Europavalet 2024 och återigen inför de allmänna valen 2026.

Både 2024 och 2025 bjöd myndigheten in offentliganställda från hela landet till Forum för psykologiskt försvar, en konferens som under 2025 samlade mer än 300 personer för föreläsningar och diskussioner om otillbörlig informationspåverkan riktad mot den svenska demokratin. Vid den senaste konferensen presenterades webbplatsen Förmågeportalen där MPF har samlat undervisningsmaterial som digitala föreläsningar och beskrivningar av olika verktyg för att motverka otillbörlig informationspåverkan för både enskilda och för organisationer.

Myndigheten har deltagit aktivt i både Järvaveckorna och Almedalen liksom vid Nordiska skolledarkongressen med montrar, anföranden och

seminarier. Inför Europavalet 2024 återlanserade myndigheten sin kampanj ”Bli inte lurad” riktad till väljarna. Myndigheten har ytterligare stärkt sin samverkan med forskare genom årligen återkommande forskningskonferenser och stöd till olika akademiska projekt inom området för psykologiskt försvar. Utöver det förmågehöjande långsiktiga arbetet i myndigheten har också det operativa arbetet utvecklats och lägesbilder har regelbundet rapporterats till Regeringskansliet och andra myndigheter inte minst i samband med särskilda händelser som Europavalet och Eurovision i Malmö 2024.

Motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten

Socialstyrelsen har sedan 2022 i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder för att långsiktigt stärka tilliten till socialtjänsten bland barn, unga och familjer som behöver stöd och hjälp. Syftet är att nå ut med information för att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänstens arbete. I uppdraget ingår även att identifiera och stödja utvecklingen av verkningsfulla arbetssätt som kan bidra till att skapa ökat förtroende för socialtjänstens verksamhet.

Socialstyrelsen har inom ramen för uppdraget fört kontinuerlig dialog med civilsamhällesorganisationer, trossamfund, kommuner samt andra myndigheter. Myndigheten har spridit kännedom om socialtjänstens ansvar och uppdrag genom kommunikativa insatser och kampanjer i sociala medier, tagit fram och spridit nationellt informationsmaterial i olika former, på olika språk utifrån behov som framkommit i dialoger med civilsamhällets organisationer och kommuner samt genomfört hearings och regionala konferenser. Uppdraget ska slutredovisas senast den 10 december 2026.

Kartläggning av hur kampanjen mot socialtjänsten påverkar skolväsendet

Statens skolverk har på uppdrag av regeringen genomfört en kartläggning av hur LVU-kampanjen har påverkat och påverkar skolväsendet (LVU-kampanjens påverkan på skolväsendet, Skolverket: 2024). Enligt Skolverket har kampanjen främst märkts av i förskolan, vilket kan bero på att personalen där har närmre kontakt med vårdnadshavare. Förskolan var också i centrum för den desinformation om sexualitet och värdegrund i förskolans läroplan som spreds under 2023. När det gäller spridningen av LVU-kampanjen inom vuxenutbildningen spreds den främst inom svenska för invandrare (sfi), barn- och fritidsutbildning samt vård- och omsorgsutbildning

Av kartläggningen framkommer att LVU-kampanjen skapade oro bland vissa vårdnadshavare och elever, och bidrog till ökad rädsla för socialtjänsten. Skolverket menar att det är svårt att med säkerhet veta om desinformationskampanjen är orsaken till misstron eller om misstro mot myndigheter funnits även innan kampanjen. Skolväsendet har dock i stor utsträckning kunnat hantera de frågor som uppstått inom ordinarie

verksamhet och i samverkan med socialtjänsten. Skolväsendet behöver enligt Skolverket fortsätta utveckla den lokala samverkan med socialtjänst, polis och andra myndigheter för att inhämta kunskap och motverka spridning av desinformation. Lärare behöver vara uppmärksamma på utvecklingen lokalt och på förekomsten av eventuella desinformationskampanjer.

Skolverket lyfter fram att det är viktigt att lärare fortsätter arbeta med källkritik samt med att bemöta desinformation och frågor som kan bli kontroversiella i undervisningen. Skolverket har tagit fram stöd för lärare och rektorer i arbetet; Kontroversiella frågor (Skolverket, 2022) samt Att prata med barn och unga om kriser och krig (Skolverket, 2024).

Kartläggning av desinformation som riktas mot personer på grund av kön

Desinformation som riktas mot personer på grund av kön är en form av riktad strategisk informationspåverkan, där falsk eller vilseledande information koordineras för att tysta och skada kvinnors anseende på ett sätt som kan påverka enskilda personers anseende och möjlighet att delta i den offentliga debatten. Sådan desinformation kan riktas mot både kvinnor och män och ta sig olika uttryck beroende på kön och könsroller. Regeringen har därför gett Jämställdhetsmyndigheten, FOI och Mediemyndigheten i uppdrag att utifrån sina verksamhetsområden kartlägga och beskriva samt lämna förslag på åtgärder för att bemöta desinformation som riktas mot personer på grund av deras kön (A2026/00641). MPF ska bistå de uppdragstagande myndigheterna med underlag inom sitt ansvarsområde. Uppdraget ska redovisas 1 november 2027.

Ökat behov av dialog och trygghetsskapande åtgärder

I augusti 2023 fick Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag av regeringen att stärka samverkan mellan nationella myndigheter och mellan myndigheter och andra relevanta aktörer, i syfte att förebygga radikalisering och spridningen av våldsbejakande extremism. Uppdraget, som redovisades i augusti 2024, utfördes inom ramen för CVE:s verksamhet och hade fokus på dialog och trygghetsskapande åtgärder. Av redovisningen framkommer att etablerad samverkan och kontakter mellan olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå, inklusive med det civila samhällets organisationer, är speciellt värdefullt i krissituationer. Att bygga upp samverkan och kontakter är något som bör prioriteras när samhället inte är i kris.

CVE har förutom att samla ett nätverk av berörda nationella myndigheter, utvecklat en samverkansstruktur med länsstyrelserna, som bygger på kvartalsvisa avstämningar för att fånga gemensamma frågor och utvecklingsområden i syfte att stärka arbetet på regional och lokal nivå. CVE har även ett nationellt nätverk för kommunernas samordnare mot våldsbejakande extremism. Nätverket syftar till att samla de erfarenheter, kunskaper och utmaningar som finns på den lokala nivån. Inom ramen för regeringsuppdraget samlade CVE nätverket vid fyra tillfällen och lyfte aktuella frågor relaterade till de utmaningar som uppstod under 2023 och

2024, där ett exempel utgörs av Hamas attack mot Israel den 7 oktober 2023 som ökade konfliktytorna på den lokala nivån i ett antal kommuner.

Under hösten 2024 startade CVE ett nationellt kommunikationsnätverk som i första hand vänder sig till myndigheter men vid behov även kan involvera kommuner och andra aktörer. Nätverket är ett forum för att dela erfarenheter om strategisk kommunikation i det förebyggande arbetet.

Samverkan med det civila samhällets organisationer

Av CVE:s redovisning av uppdraget framkommer att myndigheterna stärkte sin samverkan med civilsamhällets organisationer under arbetet med regeringsuppdraget. Av redovisningen framgår att trossamfundens och civilsamhällets organisationer vill vara en del av det förebyggande arbetet och de uppmanar myndigheter att bjuda in till samarbete. Samarbete kräver tillit och byggs upp över tid, genom personliga möten. Våldsbejakande extremism kan uppfattas som ett känsligt ämne och kan skapa misstänksamhet samt förstärka negativa stereotyper. Enligt redovisningen behöver myndigheter både vara lyhörda för trossamfundens och civilsamhällesaktörers erfarenheter och deras behov av information om exempelvis myndigheternas uppdrag.

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) tog under 2024 fram rapporten Lägesbild om civilsamhällets brottsförebyggande insatser, erfarenheter och synpunkter (2024). NOD lyfter flera utmaningar och utvecklingsområden i relation till hur kommuner involverar civilsamhällets organisationer i det brottsförebyggande arbetet, som bristen på deras delaktighet i hur lokala insatser på det brottsförebyggande området bör utformas där många civilsamhällesorganisationer kan arbeta med främjande insatser till barn och unga, som inom fysisk aktivitet och idrott. I augusti 2024 fick Brå i uppdrag av regeringen att utveckla samverkan med det civila samhällets organisationer i det lokala brottsförebyggande arbetet (Ju2024/01492). Uppdraget redovisades i mars 2026. Brå bedömer att lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete kan ha bidragit till att fler kommuner samverkar med civilsamhällets organisationer, men att samverkan kan utvecklas genom att bli mer formaliserad och strukturerad, inte minst för att civilsamhället ska göras mer delaktigt i den kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetsprocessen.

Nya insatser för att bekämpa parallella samhällsstrukturer

Problemen med bristande integration och växande utanförskap har medfört ökande problem med parallella samhällsstrukturer i Sverige. Omvänt har förekomsten av parallella samhällsstrukturer negativ inverkan på integrationen och bidrar till utanförskapet i samhället. Problemen är av sådan omfattning och komplexitet att det krävs mer kunskap för att kunna bekämpa parallella samhällsstrukturer på ett effektivt, långsiktigt och kraftfullt sätt. En särskild utredare (dir. 2025:68) har därför fått i uppdrag att sammanställa kunskap om parallella samhällsstrukturer, analysera deras konsekvenser för integrationen och utanförskapet i det svenska samhället samt identifiera viktiga områden för åtgärder, bedöma vilka områden och typer av åtgärder som är mest prioriterade och lämna förslag

på hur arbetet mot parallella samhällsstrukturer kan stärkas. Syftet är att tillhandahålla ett fördjupat kunskapsunderlag som kan bidra till regeringens arbete för att bekämpa parallella samhällsstrukturer, förbättra integrationen och minska utanförskapet i Sverige. Uppdraget ska redovisas den 20 augusti 2026.

Religiös radikalisering kan innebära grogrund för parallella samhällsstrukturer. En särskild utredare har fått i uppdrag att sammanställa kunskap om religiös radikalisering med fokus på politisk islam och analysera konsekvenser för demokratin, integration och utanförskap (dir. 2026:53). Syftet är att tillhandahålla ett fördjupat kunskapsunderlag som kan bidra till regeringens arbete för att förbättra integrationen och minska utanförskapet i Sverige. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2027.

3 Förhindra terroristattentat och andra ideologiskt motiverade brott

Detta strategiska område har följande målsättningar:

- Samverkansrådet mot terrorism ska intensifiera sin samverkan för att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism och terrorism.
- Förbättra tillgången till och utbytet av information.
- Intensifiera arbetet mot finansiering av våldsbejakande extremism och terrorism.
- Utveckla arbetet med att förhindra spridningen av terrorisminnehåll på digitala plattformar.
- Upptäcka personer som utgör ett säkerhetshot.
- Minska möjligheten att få tillgång till vapen och andra medel för attentat.

Informationsdelning och samverkan mellan myndigheterna har bidragit till att förhindra allvarliga våldsdåd och terrorism. Myndigheterna har fått nya verktyg genom att regeringen har vidtagit åtgärder för att riva sekretesshinder i syfte att relevant information ska kunna delas. När relevanta aktörer har samma problembild underlättar detta samordningen av olika insatser på lokal, regional och nationell nivå i arbetet med att förhindra terrorism och annan ideologiskt motiverad brottslighet och även finansieringen av sådan brottslighet. En viktig del av arbetet med att förhindra terroristattentat handlar om att göra insatser som minskar spridningen av terrorisminnehåll, inklusive hot och hat som sprids via digitala plattformar. Regeringen har också vidtagit flera åtgärder för att säkerställa att skyddet mot utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet är effektivt och ändamålsenligt.

3.1 Samverkansrådet mot terrorism ska intensifiera sin samverkan för att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism och terrorism

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Säkerhetspolisen ska samordna en långsiktig utveckling av arbetet mot terrorism och våldsbejakande extremism inom ramen för den verksamhet som bedrivs i Samverkansrådet mot terrorism i enlighet med det uppdrag som regeringen lämnade i juli 2023.

Sammanfattning

- Samverkansrådet mot terrorism, som nu består av 17 myndigheter, har intensifierat och utvecklat arbetet mot terrorism.

Intensifierad samverkan 2023–2026

Samverkansrådet mot terrorism, som sedan 2005 samordnas av Säkerhetspolisen, fick under 2023 i uppdrag att utveckla och intensifiera arbetet mot terrorism för att stärka Sveriges säkerhet. De 15 myndigheter som fick uppdraget är: Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarsmakten, Kust-bevakningen, Migrationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (sedan 1 januari 2026 Myndigheten för civilt försvar, MCF), Skatteverket, Strålsäkerhetsmyndigheten, Totalförsvarets forsknings-institut (FOI), Transportstyrelsen, Tullverket och Åklagar-myndigheten. I uppdraget ingår även att Säkerhetspolisen, i samråd med övriga myndigheter, överväger och avgör vilka myndigheter som ska ingå i rådet. Under 2024 utökades Samverkansrådet med två myndigheter – MPF och Brå genom CVE – och består nu av 17 myndigheter. Myndigheterna inom Samverkansrådet har förstärkt och utvecklat sin samverkan om olika insatser. Ett exempel är att Samverkansrådet har skapat ett nätverk av de 17 myndigheternas kommunikatörer för att snabbt kunna samverka och samordna kommunikationsinsatser när något allvarligt inträffar.

Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, FRA och Försvarsmakten har också vidtagit åtgärder för att förstärka sitt operativa samarbete. Konkreta exempel på insatser som myndigheterna har vidtagit är ett intensifierat arbete mot finansiering av våldsbejakande extremism och terrorism samt att Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har vidareutvecklat samarbetet inom ramen för Redex. Myndigheterna arbetar med långsiktigt proaktivt arbete vilket har bidragit till att de våldsbejakande extremistmiljöernas möjligheter att verka har reducerats, vilket i sin tur föranleder färre reaktiva och händelsestyrda arbetsinsatser.

Säkerhetspolisen har bedrivit ett omfattande arbete för att utveckla samarbetet med andra myndigheter i syfte stärka arbetet mot terrorism. Myndigheten samverkar med andra samhällsaktörer och när det är möjligt delas mer information med andra myndigheter. Av Säkerhetspolisens lägesbild 2025–2026 framgår att myndigheten ser detta som en

3.2 Förbättra tillgången till och utbytet av information

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Myndigheter och andra relevanta aktörers möjlighet att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter ska förbättras.
- Yrkesverksamma bör ha tillgång till stöd och vägledning om relevant lagstiftning, till exempel informationsdelning och sekretess.
- De brottsbekämpande myndigheterna behöver kunna använda hemliga tvångsmedel på ett mer effektivt sätt för att allvarliga brott ska kunna förhindras, utredas och lagföras.
- Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter som rör nationell säkerhet behöver bygga på ändamålsenliga regler som är anpassade efter dagens behov och tekniska möjligheter.
- Regeringen verkar för att genomförandet av EU-förordningen om AI inte ska få en negativ påverkan på svenska myndigheters arbete med nationell säkerhet och deras förmåga att bedriva effektiv brottsbekämpning med hjälp av ny teknik.
- Sverige ska fortsätta driva frågan om brottsbekämpande myndigheters tillgång till information framåt inom högnivågruppen om tillgång till data för en effektiv brottsbekämpning.
- Sverige ska arbeta för att gruppen, inför tillträdandet av en ny kommission, ska kunna presentera konkreta förslag på hur tillgången till information ska förbättras på EU-nivå.

Sammanfattning

- Åtgärder har vidtagits för att riva sekretesshinder genom sekretessbrytande bestämmelser.
- Utökade möjligheter för brottsbekämpande myndigheter att använda hemliga och preventiva tvångsmedel.
- Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har fått nya och effektiva verktyg för att möta dagens komplexa säkerhetshot, som möjligheter att lagra information och använda AI-verktyg för ansiktsigenkänning i realtid.
- Sverige fortsätter driva frågan om brottsbekämpande myndigheters tillgång till information framåt inom EU-arbetet genom aktuella rådsstrukturer och verkar för ett genomförande av rekommendationerna från högnivågruppen om tillgång till data.
- En ny myndighet, en civil utrikesunderrättelsetjänst, ska bildas den 1 januari 2027.

Utökade möjligheter att lämna ut uppgifter

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att riva sekretesshinder. Den 1 april 2025 trädde en ny lag i kraft som ger ett antal statliga myndigheter samt kommuner, regioner och skolor en skyldighet att både på begäran och på eget initiativ lämna uppgifter till Polismyndigheten och övriga brottsbekämpande myndigheter. Samtidigt trädde ändringar i offentlighets- och sekretesslagen i kraft som bland annat innebär en utökad möjlighet för socialtjänsten och hälso- och sjukvården att lämna uppgifter till brottsbekämpningen. (prop. 2024/25:65). Den 1 december 2025 trädde en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i kraft (prop. 2024/25:180). Den innebär förbättrade och förenklade möjligheter för alla myndigheter att samverka och dela information med varandra.

Hemliga tvångsmedel för att förhindra allvarlig brottslighet

Under senare år har ett omfattande reformarbete gjorts när det gäller regleringen om hemliga och preventiva tvångsmedel med det övergripande syftet att förbättra möjligheterna att använda tvångsmedlen i brottsbekämpningens olika faser. Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 september 2024 utökades exempelvis möjligheterna att använda preventiva tvångsmedel. Det handlar bland annat om att fler tvångsmedel, såsom hemlig rumsavlyssning och husrannsakan, och vissa verkställighetsåtgärder nu kan användas i preventivt syfte samt att ett tillstånd till hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning nu kan knytas till en person i stället för en plats även när tvångsmedlen används i preventivt syfte (Preventiva tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott, prop. 2023/24:117). Vidare permanentades lagen om hemlig dataavläsning och myndigheternas möjligheter att använda hemlig dataavläsning utökades genom de lagändringar som trädde i kraft den 1 april 2025 (Hemlig dataavläsning mot allvarliga brott, prop. 2024/25:51). Hemlig dataavläsning innebär att de brottsbekämpande myndigheterna med hjälp av tekniska hjälpmedel kan hämta in och ta del av information från till exempel en dator, en mobiltelefon eller ett användarkonto till en kommunikationstjänst. Den 1 oktober 2025 blev det möjligt att använda hemliga och preventiva tvångsmedel mot barn under 15 år för att förebygga, förhindra och utreda vissa allvarliga brott (Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott, prop. 2024/25:175).

I februari 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att göra en rättslig och systematisk översyn av reglerna om hemliga och preventiva tvångsmedel i syfte att åstadkomma en mer effektiv och tydlig reglering och att ytterligare förbättra möjligheterna att använda tvångsmedlen i brottsbekämpningens olika faser. En del av uppdraget tar sikte på att utvärdera de reformer som genomförts under senare år (dir. 2025:12). Utredningen, som antagit namnet Utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel (Ju 2025:04), ska slutredovisa uppdraget den 1 februari 2027. Den del av utredningens uppdrag som avser att analysera behovet och nyttan av samt föreslå en möjlighet att störa, sabotera och avbryta cyberbrott, redovisades i ett delbetänkande den 30 juni 2026.

Möjligheter att lagra, bearbeta och analysera stora mängder av information

Utredningen om Säkerhetspolisens informationshantering lämnade i april 2025 förslag på nya regler för att stärka Säkerhetspolisens förmåga att behandla personuppgifter (SOU 2025:49). Hotens utveckling, exempelvis kopplat till ny teknik, kan handla om att ett it-beslag av en telefon eller dator innebär att hundratusentals meddelanden, bilder och dokument behöver bearbetas. Rekrytering till våldsbejakande extremism och terrorism, destabiliserande påverkanskampanjer och försök av främmande makt att olovligt anskaffa information sker i dag över internet. För att upptäcka och motverka sådana säkerhetshot behöver Säkerhetspolisen kunna behandla stora informationsmängder, något som inte är möjligt med nuvarande lagstiftning. Syftet med förslagen är att ge Säkerhetspolisen nya och effektiva verktyg för att möta dagens komplexa säkerhetshot. Förslagen har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Den 3 mars 2026 beslutade regeringen om propositionen Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid (prop. 2025/26:150). I propositionen föreslår regeringen en ny lag som möjliggör för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att använda AI-system för ansiktsigenkänning och annan biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmän plats för brottsbekämpande ändamål. Förslagen innebär att tekniken ska få användas fullt ut i den utsträckning AI-förordningen medger. Den 26 maj röstade riksdagen ja till förslagen och därefter har lagar och förordningar utfärdats.

Förbättrad tillgång till information kopplad till kryptering och datalagring

Rättsväsendets tillgång till data är en fortsatt hög prioritering både i Sverige och inom EU. Under det svenska ordförandeskapet i EU 2023 inrättades en högnivågrupp om tillgång till data som i maj 2024 presenterade 42 rekommendationer samt en slutrapport i november 2024 med syftet att säkerställa tillgång till data för en effektiv brottsbekämpning. Rekommendationerna innehåller förslag som rör lagstiftning, kapacitetsuppbyggnad och stärkt samarbete med den privata sektorn. Arbetet med att genomföra rekommendationerna pågår i flera spår.

Som en uppföljning till högnivågruppens arbete presenterade EU-kommissionen en färdplan för laglig och effektiv tillgång till data för brottsbekämpning den 24 juni 2025. I rådsslutsatser den 26 juni 2025 uppmanades EU:s institutioner och medlemsstater att vidta ytterligare åtgärder för att stärka samarbetet inom brottsbekämpning och rättsväsende, inklusive effektiv tillgång till data för brottsbekämpande ändamål. I Europeiska rådets slutsatser från juni 2025 finns också en hänvisning till behovet av effektiv tillgång till data för brottsbekämpande ändamål som Sverige arbetade för att föra in.

För att möjliggöra laglig tillgång till data för rättsliga och brottsbekämpande ändamål, och för att säkerställa att tjänsteleverantörer följer beslut om tillgång till data i brottmål, behöver Sverige fortsatt arbeta

i flera olika spår på EU-nivå. Arbetet sker bland annat inom ramen för kommissionens konsekvensanalys om ett nytt förslag om datalagring och inom den ständiga kommittén för inre säkerhet.

En reformerad underrättelseverksamhet

En särskild utredare har analyserat underrättelseverksamheten till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt för kartläggning av hot mot Sveriges säkerhet (dir. 2023:150, dir. 2024:80). Översynen har gjorts mot bakgrund av omvärldsutvecklingen, den försvars- och säkerhetspolitiska situationen, den förändrade hotbilden och den tekniska utvecklingen. Syftet med översynen är att tillgodose behoven av underrättelser som regeringen, andra statliga myndigheter och andra aktörer har i frågor som rör Sveriges säkerhet. I betänkandet En reformerad underrättelseverksamhet (SOU 2025:78) lämnas förslaget om att delar av den militära underrättelsetjänsten flyttas från Försvarsmakten till en civil myndighet under regeringen.

I oktober 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet, en civil utrikesunderrättelsetjänst, till den 1 januari 2027. Myndigheten ska samarbeta nära Försvarsmakten, FRA, Säkerhetspolisen och andra relevanta myndigheter inom totalförsvaret.

3.3 Intensifiera arbetet mot finansiering av våldsbejakande extremism och terrorism

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska fortsätta utveckla sitt samarbete med andra myndigheter och relevanta privata aktörer för att intensifiera arbetet med att bekämpa finansiering av terrorism. Varje berörd aktör behöver ta ansvar för att inom ramen för sin verksamhet identifiera problem och utveckla insatser.
- De brottsbekämpande myndigheterna bör fortsätta utveckla kunskaps- och erfarenhetsutbytet om hatbrott och demokratihotande brottslighet i syfte att förhindra finansiering av sådan brottslighet och förbättra förmågan att identifiera ideologiska komponenter i olika typer av brott.

Sammanfattning

- Regeringen och myndigheterna har vidtagit flera åtgärder som syftar till att stärka Sveriges arbete för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.
- EU:s terrorismsanktioner är ett verktyg som kan förhindra att personer, grupper och enheter får tillgång till finansiering som kan användas för terroristverksamhet.

Förhindra finansiering av terrorism och annan ideologiskt motiverad brottslighet

EU:s nya regler om administrativa åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism träder i kraft i omgångar under 2025–2029. Inom Regeringskansliet pågår arbete med att ta fram de lagförslag som krävs för att anpassa svensk rätt till de nya reglerna. En del av det nya EU-lagstiftningspaketet är att det ska inrättas en ny EU-myndighet, AMLA, med bland annat tillsynsuppgifter på området. AMLA påbörjade sin verksamhet under 2025. Regelverket handlar även om krav på verksamhetsutövare (exempelvis banker), tillsynsmyndigheternas uppdrag och finansunderrättelseenheters ökade tillgång till information.

När regelverket för det traditionella finansiella systemet förstärks kan kriminella lockas att söka sig till alternativa betalningssystem som exempelvis hawala. Därför har regeringen vidtagit åtgärder även inom det området. Genom ändringar i lag (2010:751) om betaltjänster är sedan den 1 juli 2025 tillhandahållande av betaltjänster, som penningöverföringar, tillståndspliktigt i stället för registreringspliktigt, och Finansinspektionen har fått utökade möjligheter att pröva lämpligheten hos betaltjänstombud för utländska företag. Vid samma tidpunkt trädde en ny lag i kraft, lag (2025:250) om valutaväxling, som bland annat innebär att enbart kreditinstitut, institut för elektroniska pengar och betalningsinstitut får bedriva valutaväxling. Dessutom trädde en ny lag om straff för olovlig finansiell verksamhet i kraft den 1 mars 2026. Lagen innehåller straffbestämmelser som innebär att det är straffbart att bedriva finansiell verksamhet utan Finansinspektionens tillstånd eller registrering.

Inom ramen för samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har samverkan och utbildningsinsatser genomförts, även riktade till en obegränsad krets av aktörer, i form av regelbunden sammanhållen omvärldsbevakning ett antal gånger per år samt webbinarier med fokus på olika sakområden som exempelvis Varningssignaler kopplade till finansiering av terrorism (”Spot-on!” den 12 november 2024), Förebyggande arbete kopplat till finansiering av terrorism och våldsbejakande extremism (”Spot-on!” den 23 september 2025) och Varför används ideella föreningar som brottsverktyg?” (”Spot-on!” den 16 december 2025). Även Finanspolisen tar fram information som syftar till att ge vägledning och öka kunskapen hos rapporteringsskyldiga verksamheter om risker, metoder och trender inom penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom att upplysa om aktuella modus och riskområden i olika branscher och sektorer, kan företag lättare upptäcka avvikande beteenden. Detta kan i sin tur minska sårbarheter och höja den riskbaserade förståelsen om hur man kan förebygga att verksamheter utnyttjas av kriminella.

Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har nyligen tagit fram en uppdaterad bred riskbedömning som avser 2024/2025. Den senaste svenska riskbedömningen av detta breda slag presenterades år 2021. Riskbedömningen behandlar de olika relevanta sektorerna i samhället, såsom bank- och finansieringsrörelse samt betalningsinstitut och bedömer risker avseende penningtvätt och finansiering av terrorism för varje sektor. Finansiering av terrorism i Sverige bedöms främst vara inriktad på stödfunktioner som möjliggör

säkerhetshotande verksamhet, exempelvis i form av transporter och annan logistik. Det kan också handla om donationer till föreningar som bedriver verksamhet för radikalisering, rekrytering och utbildning till våldsbejakande extremism.

Finansiering av terrorism är ofta gränsöverskridande och det nationella arbetet behöver kompletteras med internationellt arbete. Den 15 februari 2024 gav regeringen ett uppdrag till ett stort antal myndigheter om att utveckla arbetet i den globala organisationen FATF (Financial Action Task Force) och inför Sveriges kommande utvärdering som kommer ske under 2027–2028. Myndigheterna redovisade uppdraget den 15 december 2024 och redovisningarna omhändertas på olika sätt inom Regeringskansliet och vid myndigheterna genom åtgärder som syftar till att stärka Sveriges arbete för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Den 19 februari 2026 gav regeringen samma myndigheter i uppdrag att biträda Regeringskansliet under FATF:s utvärdering av Sverige och att inför utvärderingen, och senast den 30 september 2026, ta fram kompletterande riskbedömningar av risker för att vissa civilsamhällesorganisationer missbrukas i terrorismfinansieringssyfte och för penningtvätt och finansiering av terrorism genom juridiska personer eller juridiska konstruktioner.

Terrorismsanktioner

EU tillämpar terrorismsanktioner för att skydda medborgarna och förebygga terroristattacker samt förhindra att personer, grupper och enheter får tillgång till finansiering som kan användas för verksamhet kopplad till terrorism. Sanktionerna kan innehålla reserestriktioner in i EU, frysning av tillgångar samt förbud mot att tillhandahålla ekonomiska resurser till terrorister. Sverige har inga nationella terrorismsanktioner, utan följer EU:s och FN:s säkerhetsråds sanktioner.

Som en del av kampen mot terrorism efter attackerna den 11 september 2001 upprättade EU en förteckning över personer, grupper och enheter som är inblandade i terroristhandlingar och som omfattas av sanktioner. Nya personer, grupper och enheter kan läggas till på EU:s terroristförteckning endast om ett beslut har fattats av en behörig myndighet i ett medlemsland eller ett land utanför EU. Beslutet kan till exempel handla om inledande av utredning eller åtal för en terroristhandling eller fällande dom för sådana gärningar.

Sanktionerna innebär också en möjlighet att lista personer, grupper eller enheter som inte är direkt involverade i terroristhandlingar, men som utgör ett terroristhot. Ett exempel kan vara ledande medlemmar i listade grupper eller enheter. Med syftet att göra EU:s terrorismsanktioner mer effektiva, beslutade EU i februari 2026 om en revidering som innebär möjligheten att även lista individer, grupper och enheter som är associerade med dem redan listade. Möjliga handlingar som kan falla inom detta listningskriterium är till exempel finansiering eller deltagande i planering av terroristhandlingar. Revideringen innebär också ett införande av reserestriktioner i terrorismsanktionerna.

Sedan 2024 har EU en särskild sanktionsregim som gör det möjligt för EU att lista personer och enheter som stöder, underlättar eller möjliggör

våldshandlingar från Hamas och Palestinian Islamic Jihad (PIJ). EU genomför även FN:s säkerhetsråds sanktioner som är riktade mot ISIL/Daesh och al-Qaida. Sedan 2016 har EU dessutom möjlighet att införa egna listningar mot ISIL/Daesh och al-Qaida och mot personer och enheter som har samröre med dem.

EU är aktivt i användandet av terrorismsanktioner. Under 2024–2025 listade EU bland annat personer och enheter kopplade till ISIL/Daesh och al-Qaida, Hamas och PIJ. Under 2024 listade EU för första gången också en våldsbejakande högerextrem grupp, the Base och i januari 2026 listade EU Islamiska revolutionsgardet i Iran.

3.4 Utveckla arbetet med att förhindra spridningen av terrorisminnehåll på digitala plattformar

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska i samverkan med andra relevanta myndigheter och organisationer utveckla tillämpningen av TCO-förordningen, de samarbetsmöjligheter den innebär och arbetet med anmälningar till tjänsteleverantörer, för att hindra spridning av terrorisminnehåll som härrör från Sverige eller riktar sig mot Sverige och svenska intressen.
- Samarbetet inom EU och internationellt om att förhindra spridningen av terrorismrelaterat material ska fortsätta utvecklas. Svenska myndigheter ska ta aktiv del av kunskaps- och erfarenhetsutbytet inom EU Internet Forum och delta i det arbete som görs av Europol.

Sammanfattning

- Polismyndigheten har vidareutvecklat sitt arbete med att förhindra spridningen av terroristrelaterat material på digitala plattformar enligt TCO-förordningen.
- Arbetet med att motverka brottslig verksamhet och skydda demokratin som följer av EU:s förordning om digitala tjänster (DSA) har också utvecklats. Post- och Telestyrelsen har under 2026 tillförts ytterligare medel för arbetet med att motverka brottslig verksamhet och skydda demokratin som följer av förordningen.
- Det finns ett strukturerat samarbete på EU-nivå genom EU Internet Forum och möjligheter att få tillgång till expertstöd från Europol.

Avlägsna och förhindra spridningen av terrorisminnehåll online

Mot bakgrund av den rättsliga utvecklingen genom EU:s förordning om en inre marknad för digitala tjänster (Digital Services Act, DSA) och EU:s förordning om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll (TCO-förordningen), har Polismyndigheten och Säkerhetspolisen fått nya verktyg. När det gäller TCO-förordningen handlar det bland annat om arbetet med avlägsnandeordrar och anmälningar till tjänsteleverantörer för

att hindra spridning av terrorisminnehåll, och då särskilt sådant innehåll som har anknytning till Sverige eller riktar sig mot Sverige och svenska intressen. Polismyndigheten har mot bakgrund av denna rättsliga utveckling inrättat en särskild enhet kallad Internet Referral Unit och stärkt och utvecklat sitt samarbete med Säkerhetspolisen. Den fortsatta utvecklingen av Polismyndighetens Internet Referral Unit är viktig för att förhindra spridningen och har också stor betydelse för myndigheternas samarbete framåt. Polismyndigheten samarbetar även med flera onlineplattformar och bidrar med kunskap om olagligt innehåll för att tjänsteleverantörerna ska kunna utveckla egna åtgärder.

I Sverige utövas tillsynen över DSA av Post- och telestyrelsen, Konsumentverket och Mediemyndigheten. Genom DSA har onlineplattformarna fått en lagstadgad skyldighet att hantera olagligt innehåll online och de åläggs även att anmäla misstankar om brott som inbegriper ett hot mot en eller flera människors liv eller säkerhet till en brottsbekämpande myndighet, för Sveriges del Polismyndigheten. Betrodda anmälare (trusted flaggers) är särskilda anmälare, ofta frivilligorganisationer, som är experter på att upptäcka vissa typer av olagligt innehåll online, såsom hatpropaganda eller terrorisminnehåll. Anmälningar från dem måste prioriteras av plattformarna. I Sverige är det Post- och telestyrelsen som har ansvar för att tilldela status som betrodd anmälare. Det är dock få svenska organisationer som ansökt om att bli utsedda som betrodda anmälare.

I alltmer digitaliserat samhälle växer spridningen av olagligt innehåll online. Detta inkluderar hat, hot, olika former av brottslig verksamhet och informationspåverkan. Regeringen har därför tillfört Post- och Telestyrelsen 15 000 000 kronor under 2026 för arbetet med att motverka brottslig verksamhet och skydda demokratin som följer av EU:s förordning om digitala tjänster.

I propositionen Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering (prop.2025/26:276) föreslår regeringen en ny lag som innebär att digitala plattformar kan åläggas att avlägsna av rekryteringsinnehåll online på motsvarande sätt som i dag är möjligt när det gäller terrorism. Förslaget är avsett att ge Polismyndigheten nya verktyg som kan förhindra att barn och unga rekryteras till grova våldsdåd och annan brottslighet på olika digitala plattformar. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Fortsatta utmaningar kräver internationell samverkan

Svenska myndigheter tar aktiv del av kunskaps- och erfarenhetsutbytet inom EU, särskilt inom kommissionens nätverk EU Internet Forum. Svenska myndigheter får även stöd från Europol vars uppgift är att stödja och stärka medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter i samarbetet mot allvarlig gränsöverskridande brottslighet och terrorism. Myndigheterna kan vid behov också begära konkret stöd från Europols experter. Det regelbundna och strukturerade samarbetet på EU-nivå om tillämpningen av TCO-förordningen och DSA är särskilt viktigt och det itstöd som tillhandahålls genom Europol är av avgörande betydelse för arbetets effektivitet. Kommissionens pågående utvärdering av TCOförordningen, som förväntas presenteras under 2026, och det reviderade krisprotokollet för att hantera virala kriser, som godkändes den 4 mars

2026, kommer att innebära nya möjligheter att förstärka och förbättra EU-samarbetet mot spridningen av terrorisminnehåll på digitala plattformar. Samarbetet inom EU och internationellt om att förhindra spridningen av terrorismrelaterat material behöver fortsätta att utvecklas.

3.5 Upptäcka personer som utgör ett säkerhetshot

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Gränskontrollen ska vara effektiv och rättssäker samt bedrivas på ett icke-diskriminerande sätt. Detta följer också av Schengenregelverket i form av Schengens gränskodex.
- Samarbetsformerna mellan Säkerhetspolisen och Migrationsverket fungerar väl och behöver fortsätta utvecklas för att kunna bemöta en föränderlig hotbild.
- Sverige ska verka för ett bättre samarbete med myndigheter i mottagande länder så att fler utvisningar kan verkställas.
- Sveriges förmåga att hantera personer som utgör ett säkerhetshot enligt utlänningslagen men som under viss tid inte kan avlägsnas från landet behöver stärkas och regeringen avser att utreda dessa frågor.
- Myndigheterna bör fortsätta arbeta med att utveckla tillgänglig och ny teknik i arbetet med att identifiera högriskresenärer och misstänkta personers resemönster.
- Säkerhetspolisen och Polismyndigheten bör vidareutveckla arbetet inom Redex och där det är relevant även utveckla insatser som involverar andra aktörer, till exempel kommuner och privata aktörer.
- Informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och skolverksamheter, socialtjänst och hälso- och sjukvård och andra berörda aktörer ska vid behov vidareutvecklas.

Sammanfattning

- Polismyndigheten har vidareutvecklat sitt arbete med utlänningskontroller både vid ytter och inre gräns.
- Skyddet mot utlänningar som utgör säkerhetsrisker eller kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet har stärkts.
- Informationsutbytet och ett utökat användande av regelsökningar leder till att fler okända personer, både inom grov brottslighet och i terrorrelaterad verksamhet, har kunnat identifieras i det internationella reseflödet.
- Inom ramen för det myndighetsgemensamma samarbetet Redex har Säkerhetspolisen och Polismyndigheten en nära samverkan för att begränsa våldsbejakande extremisters handlingsutrymme och har förbättrat möjligheterna att dela information med lokalpolisområdena.
- Polismyndigheten har vidareutvecklat förmågan att genomföra bedömningar i ärenden som rör potentiella ensamagerande gärningspersoner.
- Socialstyrelsen har tagit fram kunskapsstöd till hälso- och sjukvården i deras möte med individer involverade i kriminella nätverk eller andra

våldsbejakande miljöer som också innehåller information om relevant juridik när det gäller informationsdelning och sekretess.

Kontroll av utlänningar

Regeringen har sedan november 2015 fattat återkommande beslut om återinförande av gränskontroll vid inre gräns. Enligt artikel 22 i kodex om Schengengränserna (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399) får en inre gräns passeras utan att någon gränskontroll äger rum. En medlemsstat får dock i enlighet med artikel 25 i kodexen återinföra gränskontroll vid inre gräns om det föreligger ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten. En sådan återinförd kontroll får enligt artikel 25a (5) bestå i en period av upp till sex månader med möjlighet till förlängning i ytterligare perioder om sex månader om det allvarliga hotet kvarstår. Regeringen har den 30 april 2026 beslutat om att förlänga den tillfälliga gränskontrollen till och med den 11 november 2026. Beslutet grundas i bedömningen om att det alltjämt föreligger ett allvarligt hot mot allmän ordning och inre säkerhet från grov och gränsöverskridande brottslighet. Detta hot består och så gör även delar av den aktuella brottslighetens koppling till statliga, utländska och fientliga aktörer. Sverige betraktas också fortfarande som ett legitimt mål för våldsbejakande islamistiskt motiverad terrorism.

Antalet inre utlänningskontroller som genomförts av Polismyndigheten har kontinuerligt ökat, vilket även gäller för antalet personer som påträffats utan rätt till vistelse vid dessa kontroller. Detta är bland annat ett resultat av att den applikation, UTL-koll, som Polismyndigheten använder för detta syfte har spritts till all yttre personal i myndigheten.

Den 12 oktober 2025 infördes Entry Exit System (EES) i Sverige fullt ut. Det är ett system som vid yttre gräns registrerar merparten av alla tredjelandsmedborgares in- och utresor. Systemet har fungerat bra i Sverige sedan införandet. Bedömningen är att EES på sikt kommer att ge en bättre kontroll och översikt över vilka utlänningar som befinner sig i Sverige och i EU.

Utlänningsärenden med säkerhetsaspekter

I maj 2024 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar (dir. 2024:49). Syftet var att utifrån det försämrade säkerhetsläget säkerställa att skyddet mot utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet är effektivt och även i övrigt ändamålsenligt. Utredaren skulle bland annat ta ställning till om förutsättningarna för att ta en utlänning i förvar bör utökas och föreslå längre förvarstider, föreslå utökade möjligheter att använda tvångsmedel, analysera de rättsliga förutsättningarna för att besluta om utvisning med hänsyn till Sveriges säkerhet och lämna förslag som innebär ökade möjligheter att tillämpa lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar även i de fall en utlänning indirekt utgör ett kvalificerat hot mot Sveriges säkerhet. Regeringen beslutade i augusti 2024 att utöka uppdraget (dir. 2024:78). Utredaren skulle därmed även överväga om frysning av tillgångar bör införas som komplement till de åtgärder som kan

vidtas mot utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet. Utredningen, som antog namnet LSU-utredningen, överlämnade den 2 december 2025 betänkandet Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen (SOU 2025:114). Regeringen har i maj 2026 beslutat propositionen Stärkt skydd mot utlänningar som utgör kvalificerade säkerhetshot (prop. 2025/26:267) där det föreslås utökade möjligheter till förvar i kvalificerade säkerhetsärenden, som längre förvarstider och ett sänkt beviskrav vid förvar av vuxna. Det föreslås även ett förtydligande avseende förutsättningarna för att besluta om utvisning och skärpta straff för vissa brott enligt lagen. Övriga förslag i betänkandet bereds fortsatt i Regeringskansliet.

Från och med den 13 juli 2026 införs skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd i utlänningslagen (2005:716). Hot mot allmän ordning eller säkerhet införs som ett uttryckligt moment vid prövning av uppehållstillstånd. Det införs också nya möjligheter att återkalla uppehållstillstånd på grund av hot mot allmän ordning eller säkerhet, även i fråga om vissa EU-rättsligt reglerade uppehållstillstånd. Dessutom utökas grunderna för avvisning vid exempelvis befarat hot mot allmän ordning eller säkerhet (prop. 2025/26:264, Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd).

Regeringen har även tagit initiativ till nya regler som bland annat omfattar asylsökande som förekommer i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen (2005:716). En ny mottagandelag träder i kraft den 1 oktober 2026 (prop. 2025/26:229) och innebär bland annat att asylsökande i regel ska vara skyldiga att medverka i närvarokontroller på Migrationsverkets asylboende, och att vistas inom ett begränsat geografiskt område. Vidare kan individuella beslut om en mer inskränkande boende- och anmälningsskyldighet fattas om det behövs med hänsyn till allmän ordning eller avvikanderisk. Syftet med de föreslagna åtgärderna är att få bättre kontroll över var de berörda utlänningarna vistas och bor.

Sedan den 1 juni 2026 gäller en ny ordning när det finns ett hinder som inte är bestående mot att verkställa ett avlägsnandebeslut, exempelvis för en utlänning som förekommer i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen (2005:716). Verkställigheten ska i de fallen som huvudregel skjutas upp (inhiberas) i stället för att utlänningen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, med obligatorisk återkommande omprövning och möjlighet till omedelbart upphävande. Regeländringarna syftar till att skapa förutsättningar för ett effektivare återvändandearbete och att stärka statens kontroll över individer som utgör ett hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och som under viss tid inte kan avlägsnas från landet (prop. 2025/26:145).

Frågor som rör medborgarskap

I propositionen En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap (prop. 2025/26:78) föreslår regeringen ändringar i regeringsformens bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter. Det föreslås exempelvis en möjlighet att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och

som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.

Den 22 maj 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär att det svenska medborgarskapet ska kunna fråntas den med dubbla medborgarskap som har förvärvat medborgarskapet på felaktiga grunder eller som har begått vissa mycket allvarliga brott. Enligt uppdraget skulle den särskilda utredaren lämna förslag som innebär att det svenska medborgarskapet ska kunna återkallas från den med dubbla medborgarskap som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller genom annat otillbörligt förfarande, eller som har dömts för brott som allvarligt hotar rikets säkerhet eller brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. Därutöver skulle utredningen lämna förslag som innebär att det svenska medborgarskapet ska kunna återkallas från den med dubbla medborgarskap som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Utredningen överlämnade den 18 mars 2026 betänkandet Återkallelse av svenskt medborgarskap (SOU 2026:21). Förslagen har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet.

Den 9 januari 2025 gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att i samråd med Säkerhetspolisen och Polismyndigheten vidta ytterligare och kraftfulla åtgärder för att så långt som möjligt motverka att personer som utgör en säkerhetsrisk eller lever under falsk identitet beviljas medborgarskap. Uppdraget ska redovisas löpande till Justitiedepartementet.

Identifiera misstänkta personer i det internationella reseflödet

Polismyndigheten har fördjupat samarbetet med de övriga behöriga myndigheterna när det gäller analyser, riskprofiler och regelsökningar. Ett större informationsutbyte mellan myndigheterna skapar bättre analyser vilket leder till att fler okända personer, både inom grov brottslighet och i terrorismrelaterad verksamhet, kan identifieras.

Polismyndigheten påbörjade under 2024 en strukturerad insamling av passageraruppgifter från internationella buss- och tågtransporter. I tidigare projekt har Polismyndigheten under en begränsad period inhämtat passageraruppgifter från inrikes flyg- och landtransporter med goda resultat. Det internationella samarbetet har stärkts bland annat genom att Polismyndighetens enhet för passagerarinformation har permanent sekonderad personal hos sin danska motsvarighet, vilket underlättar hanteringen av den stora mängden svenska beställningar som är kopplade till danska flygplatser. Polismyndigheten har fortsatt att utveckla sin förmåga att analysera stora datamängder för att kontinuerligt och automatiserat kunna upptäcka tidigare okända brottsliga modus.

Begränsa hotdrivande aktörers handlingsutrymme i Sverige

Redex är ett myndighetsgemensamt samarbete mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen som finns i samtliga sju polisregioner med uppdraget

att reducera hotet från våldsbejakande extremism. Administrativa, operativa och underrättelsemässiga åtgärder ska försvåra för och förhindra att våldsbejakande extremister kan verka i Sverige. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen arbetar tillsammans i Redex för att ta fram gemensamma bedömningar och konkreta reducerande åtgärder.

Säkerhetspolisen delar en nationell underrättelsebild med berörda brottsbekämpande myndigheter. Lokalpolisområden kan genom sin underrättelseorganisation få information från Redexsamarbetet och på så vis stöd och information kopplat till olika ärenden. Kommuner kan via sina lokalpolisområden få information om lokala lägesbilder och stöd i att utveckla insatser tillsammans med Polismyndigheten och CVE.

Utveckla förmågan att upptäcka ensamagerande gärningspersoner

Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet publicerade hösten 2025 två rapporter om ensamagerande gärningspersoner. Av rapporten Lone-Actor Grievance Fueled Violence (rapport nr 14, 2025) framkommer att drivkraften bakom våldsdåd ofta utgörs av en kombination av personliga och ideologiska faktorer. På gruppnivå är de vanligaste riskfaktorerna kopplingar till likasinnade och exponering för extremistisk propaganda. På individnivå finns faktorer som upplevda oförrätter, utanförskap och negativa livserfarenheter. Det är samspelet mellan flera faktorer som avgör risken för våld. Den andra rapporten Onlineradikalisering (rapport nr 15, 2025) fokuserar på digitala miljöers betydelse för radikalisering till våldsbejakande extremism. Att ta del av extremistiskt material på nätet leder inte per automatik till radikalisering, men kan accelerera, mobilisera och koordinera radikaliseringsprocessen. Rapportförfattaren understryker att yrkesverksamma behöver vara uppmärksamma på när en person ger uttryck för konspiratoriska föreställningar, våldsfascination och svartvita fiendebilder. Vidare behöver yrkesverksamma vara medvetna om hur omfattande det våldsbejakande materialet online är, i allt från ideologiskt tankegods till praktiska instruktioner för genomförande av våldsdåd.

Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har, inom ramen för Redex, hanterat flera ärenden avseende individer som planerat våldsdåd. Av Utvärdering av polisarbetet i samband med skjutningen vid Campus Risbergska (Polismyndigheten 2026) framkommer att Polismyndigheten har vidareutvecklat förmågan att genomföra bedömningar i ärenden som rör potentiella ensamagerande gärningspersoner, till exempel där det finns en risk för skolattacker. Myndigheten har också utvecklats förmågan att upptäcka förestående våldsdåd i online-miljön samt att agera för att få bort brottsligt material från digitala plattformar som uppmanar till att våldsdåd ska begås.

I det kunskapsstöd som Socialstyrelsen redovisade i mars 2025 inom ramen för uppdraget att stödja hälso- och sjukvården vid möte med individer involverade i eller drabbade av kriminella nätverk eller andra våldsbejakande miljöer, återfinns stöd till yrkesverksamma. Kunskapsstödet innehåller information om de olika samverkansformer som hälso- och sjukvården ska och kan samverka genom. Flera satsningar och initiativ har bidragit till att det i dag finns etablerade lokala samverkansformer för

att med olika infallsvinklar möjliggöra ett samlat stöd för att förebygga att barn och unga begår brott. Några exempel på befintliga samverkansstrukturer är Familjecentraler, Tidiga samordnade insatser (TSI), Sociala insatsgrupper (SIG), Skola, socialtjänst, polis och fritid i samverkan (SSPF) och Barn och unga i organiserad brottslighet (Bob). Socialstyrelsen lyfter fram att hälso- och sjukvården och tandvården behöver bli en mer aktiv part både strategiskt och operativt i de olika samverkansstrukturer som finns och även skapa egna rutiner både lokalt och regionalt. Informationsdelning är en förutsättning för effektiv samverkan. Enligt Socialstyrelsen innebär det att personal också behöver ha kunskap om både det regelverk som gäller och kompetens att kunna motivera individen att ge sitt samtycke. Kunskapsstödet innehåller därför information om relevant juridik på området. Som framgår i avsnitt 3.2 har regeringen vidtagit åtgärder för att förbättra socialtjänstens möjligheter att lämna information till brottsbekämpande myndigheter.

3.6 Minska möjligheten att få tillgång till vapen och andra medel för attentat

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Arbetet med att förhindra att vapen och explosiva varor smugglas in i Sverige ska utvecklas.
- Myndigheterna behöver ges mer effektiva verktyg och befogenheter för att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra brott kopplade till vapen och explosiva varor.
- Myndigheterna behöver kontinuerligt utveckla sin samverkan avseende olaglig användning och hantering av explosiva varor och CBRN-ämnen.
- Sverige behöver fortsatt ta en aktiv roll och driva frågor som bidrar till säkrare hantering av farliga ämnen inom EU.

Sammanfattning

- Hanteringen av tillstånd och tillsyn av explosiva varor har stärkts, bland annat har MCF fått en samordnande roll för kommunernas tillståndsverksamhet.
- Regeringen bedriver ett aktivt arbete inom EU för att få till stånd skärpta regleringar, till exempel genom ett reviderat pyroteknikdirektiv.

Minska tillgången till vapen och skärp kontrollen av explosiva varor samt CBRN-ämnen

Ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor finns på plats sedan juli 2024. Registret administreras av MCF och möjliggör för tillstånds- och tillsynsmyndigheter, brottsbekämpande myndigheter samt vissa näringsidkare att kunna kontrollera tillstånd att hantera, överföra, importera eller exportera explosiva varor samt dem som har beviljats sådana tillstånd.

Regeringen har även tagit initiativ till lagändringar för att få till stånd en mer ändamålsenlig tillståndsprövning samt en mer välfungerande och effektiv tillsyn över tillståndspliktig verksamhet rörande explosiva varor (prop. 2024/25:163). Ändringarna, som trädde i kraft i juli 2025, innebär bland annat att MCF har fått en samordnande roll för kommunernas tillståndsverksamhet och ett ansvar för tillsyn över den kommunala tillstånds- och tillsynsverksamheten. Vidare har det brottsförebyggande perspektivet i tillståndsprövningen stärkts och möjligheten att återkalla och ändra tillstånd har utökats. Riksdagen har på förslag från regeringen dessutom beslutat om fler lagändringar för att ytterligare förbättra kontrollen över explosiva varor. Bland annat kommer Polismyndigheten att kunna överklaga beslut om att bevilja tillstånd till brandfarliga och explosiva varor samt beslut om att godkänna föreståndare och deltagare i verksamhet med explosiva varor. Ett överklagande kan exempelvis vara aktuellt i sådana fall då riktigheten av ett givet tillstånd eller godkännande kan ifrågasättas (prop. 2025/26:123). Regeringen har också beslutat om ändringar i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor som bland annat innebär att Polismyndigheten och Tullverket ska få direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor för att underlätta de myndigheternas brottsbekämpande verksamhet och möjliggöra en löpande kontroll av dem som befattar sig med explosiva varor.

På EU-nivå driver regeringen på för en strängare lagstiftning för att förhindra att kriminella kommer åt explosiva varor genom att utnyttja medlemsstaternas olika lagstiftningar. Under 2025 skickade Sverige bland annat ett brev till EU-kommissionen med en uppmaning om att skyndsamt besluta om en revidering av EU:s pyroteknikdirektiv. EU-reglerna behöver skärpas för att hindra att kriminella nätverk använder sprängämnen med pyrotekniska artiklar samt för att kontrollen av tillgången till dessa artiklar inom EU ska förbättras. Tillsammans med Frankrike och Nederländerna lämnade Sverige i mars 2026 en förnyad uppmaning till kommissionen att presentera förslag på ett reviderat pyroteknikdirektiv. Kommissionen har därefter annonserat att ett sådant förslag ska lämnas 2027.

Därutöver är det av vikt att CBRN-ämnen, dvs. kemiska, biologiska, radioaktiva och nukleära ämnen, inte hamnar i orätta händer och kan användas vid terroristattacker. Strålkällor och radioaktiva ämnen används i stor omfattning inom till exempel industri, sjukvård och myndigheter. Strålsäkerhetsmyndigheten verkar genom normering, tillståndsprövning och tillsyn. De ansvariga myndigheternas arbete är av central betydelse så att CBRN-ämnen inte hamnar utanför kontroll.

4 Skydda människor och samhällets funktioner

Detta strategiska område har följande målsättningar:

- Samhällets beredskap ska hålla jämna steg med utvecklingen av tillvägagångssätt för attentat.

- Vidareutveckla arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.
- De grundlagsskyddade rättigheterna ska aktivt skyddas.

Det finns en stor mängd potentiella mål som olika aktörer kan rikta sig mot för att skada så många människor som möjligt. En sådan plats är skolan och regeringen har vidtagit åtgärder för att stärka säkerheten i skolmiljön. Andra områden rör kritisk infrastruktur och även här pågår ett omfattande arbete för att stärka skyddet för järnvägs- och kollektivtrafiken, sjöfartskyddet, hamnskyddet och luftfartsskyddet. I arbetet med att skydda människor och samhällets funktioner finns ett behov av att inkludera och bygga motståndskraft mot digitala hot mot säkerhet och trygghet. Vårt samhälle är i dag helt beroende av en fungerande digital infrastruktur, vilket innebär att avbrott i internet, mobilnät eller elförsörjning snabbt kan lamslå viktiga funktioner.

Mötesfriheten och demonstrationsfriheten garanterar varje människas rätt att samlas och uttrycka sina åsikter. Att skapa säkra förutsättningar för enskilda att använda sin mötesfrihet och demonstrationsfrihet är avgörande för att dessa rättigheter ska kunna utövas fullt ut. Även journalistik och pressfrihet är viktiga byggstenar i demokratin, men nästan hälften av alla journalister i Sverige anpassar i dag sin rapportering för att slippa näthat och hot. Det är en given utgångspunkt för det demokratiska samhället att grundlagsskyddade rättigheter ska värnas och aktivt skyddas.

4.1 Samhällets beredskap ska hålla jämna steg med utvecklingen av tillvägagångssätten för attentat

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Berörda aktörer ska ha tillgång till kunskap om nödvändiga och effektiva åtgärder.
- NCT:s analyser ska operationaliseras av berörda myndigheter i syfte att minska sårbarheter och stärka skyddet mot terrorism och våldsbejakande extremism.
- Samordningen mellan nationell, regional och lokal nivå om rutiner för att kunna hantera olika händelser behöver utvecklas.
- CVE, MCF, Skolverket, Socialstyrelsen, Polismyndigheten och SKR ska fortsätta ge stöd till aktörer inom skolväsendet om hur dessa kan utveckla sitt arbete för att möta de utmaningar som finns.
- Genomförandet av det nya CER-direktivet ska bidra till att stärka samhällets motståndskraft och förmåga att hantera antagonistiska hot.

Sammanfattning

- MCF har utvecklat stöd och utbildningar till kommuner och olika verksamheter inom områden som idrott, olika evenemang, religiös verksamhet, skolor och kollektivtrafik för att öka säkerheten i offentliga miljöer mot terrorism och antagonistiska hot.
- NCT gör löpande bedömningar av omständigheter som berör terrorhotet som bidrar till ökad kunskap och därigenom till myndigheters samlade förmåga att motverka olika hot.

- Ändringar i skollagen (2010:800) har införts som syftar till att barn, elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö.
- Från den 1 mars 2025 ansvarar CVE för uppgiften att ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar ärenden i vilka det finns en oro för att en eller flera personer ska genomföra en skolattack.
- Ett omfattande arbete pågår för att stärka skyddet för kritisk infrastruktur, järnvägs- och kollektivtrafiken, hamnskydd och luftfartsskydd.
- Den globala teknikutvecklingen kopplad till drönare ställer krav på samordning och utbyte av information, kunskap och erfarenhet på olika nivåer.

En trygg och säker offentlig miljö

För att känna sig trygg i den offentliga miljön krävs en avsaknad av rädsla, oro och risk. Den fysiska miljöns utformning kan förenkla eller försvåra brottslighet, öka eller minska otryggheten. Riktade trygghetsskapande åtgärder kan öka tryggheten, som insatser som skapar en attraktiv och tillgänglig offentlig miljö för olika målgrupper. Terrorattacker som ofta riktas mot platser där många människor samlas, som gågator, evenemang, köpcentrum, religiösa byggnader och skolor, kan leda till att allmänheten, om en attack sker, blir utsatt för stor fara. NCT gör löpande bedömningar av omständigheter som berör – eller kan komma att beröra – terrorhotet på sikt i syfte att öka kunskap och därigenom den samlade förmågan att motverka terrorhotets utveckling i ett tidigt skede.

Boverket har tagit fram en definition av begreppet ”trygghet” som kan användas i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Definitionen lyder: Trygghet är den känsla som utlöses när individen tolkar en fysisk miljös utformning och användning genom att sinnesintryck kombineras med såväl egna erfarenheter, som med andra individers eller mediers beskrivningar av risken för att utsättas för brott eller hotfulla situationer. Regeringen har den 5 februari 2026 gett Brå och Boverket i uppdrag att i nära samarbete stärka arbetet med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön (Ju2026/00245). Syftet är att öka människors trygghet och minska brottsligheten i bostadsområden och på andra platser genom att bidra till att lokala aktörer arbetar kunskapsbaserat, vidtar åtgärder som är effektiva samt stärker områdessamverkan.

MCF arbetar för att öka säkerheten i offentliga miljöer mot terrorism och antagonistiska hot, bland annat genom att utveckla stöd till kommuner och olika verksamheter inom områden som idrott, olika evenemang, religiös verksamhet, skolor och kollektivtrafik. MCF har tagit fram stöd för att kunna utveckla arbetet med inbyggd säkerhet, som handlar om att på ett bättre sätt beakta skydd mot terrorism och antagonistiska hot i stadsplanering och nybyggnation. På myndighetens webbplats finns kostnadsfri vägledning och kostnadsfria utbildningar i hur man kan utveckla en trygg och säker offentlig miljö. Ett exempel är en webb-utbildning som riktar sig till alla som arbetar i olika offentliga miljöer som

innehåller information om åtgärder vid väpnade attacker, åtgärder vid misstänkta föremål, genomsökningar, visitation samt åtgärder vid misstänkta försändelser. Sedan denna webb-utbildning publicerades har över 200 000 personer genomfört den.

Med anledning av skjutningen vid Campus Risbergska har MCF genomfört en nationell utbildningsinsats med fokus på säkerhet i skolan. Utbildningsinsatsen omfattade 80 fysiska utbildningstillfällen. Mer än 2 000 personer (skolchefer och kommunala beslutsfattare) har tagit del av utbildningen. Utöver detta har digitala utbildningar och seminarier genomförts med ytterligare 1 500 deltagare. Arbetet fortsätter även med att ta fram en vägledning för varningssystem vid våld i skolan samt en branschstandard för PDV-utbildning[1] för skolpersonal.

Särskilda utmaningar i skolmiljön

Regeringen har utifrån den allvarliga utvecklingen av organiserad brottslighet som involverar barn och unga och de allvarliga våldsdåd som skett i ett antal skolor de senaste åren vidtagit flera åtgärder för att förbättra säkerheten i skolan och det förebyggande arbetet mot brott.

Nationell stödfunktion för att förebygga skolattacker

Den 22 juni 2022 fick en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till åtgärder för att förbättra arbetet med säkerhet i skolväsendet (dir. 2022:86). Utredningen som tog namnet Skolsäkerhetsutredningen överlämnade den 15 juni 2023 delbetänkandet Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28). Förslag från delbetänkandet har omhändertagits genom en ändring i förordningen (2016:1201) med instruktion för Brottsförebyggande rådet och propositionen Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism (prop. 2024/25:46). Från den 1 mars 2025 ansvarar CVE för uppgiften att ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar ärenden i vilka det finns en oro för att en eller flera personer ska genomföra en skolattack (prop. 2024/25:46). Utöver detta har CVE, Polismyndigheten, Skolverket, Socialstyrelsen, MCF och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tagit fram ett gemensamt stöd för skolväsendet i hur skolor kan förebygga, förhindra och hantera skolattacker.

Nya bestämmelser om skolans säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte

Utifrån Skolsäkerhetsutredningens förslag i delbetänkandet Skolor mot brott (SOU 2024:17) beslutade regeringen om propositionen Skolor mot brott (prop. 2024/25:160) som innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800). Förslagen syftar till att barn, elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. Lagändringarna började gälla den 1 juli 2025 och innebär att bestämmelser om skolans säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte förs in i ett nytt

[1] PDV – Pågående dödligt våld.

kapitel i skollagen. Huvudmannen ska se till att det på varje förskole- och skolenhet finns en beredskapsplan och ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. Vidare ska huvudmannen se till att det på varje förskole- och skolenhet vidtas åtgärder för att obehöriga personer inte ska ges tillträde till förskole- eller skolenhetens område under tid när verksamheten pågår. Rektorn kan även besluta om undersökning av väskor och andra föremål som elever har med sig till skolan eller till en skolaktivitet utanför skolenheten om det är befogat för att begränsa risken för brott, ordningsstörningar eller kränkningar eller för att upprätthålla säkerheten. Ett utförande av en undersökning får endast utföras om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Ett omhändertagande av föremål i samband med en sådan undersökning ska dokumenteras. Om det kan misstänkas att ett brott har begåtts i samband med verksamheten av någon som är elev, ska rektorn anmäla brottet till Polismyndigheten om inte övervägande skäl talar emot det.

Regeringen har även beslutat om att införa ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, för de fall det finns behov av att kunna sekretessbelägga beredskapsplaner eller delar av dessa i förhållande till utomstående. Även ändringarna i OSL trädde i kraft den 1 juli 2025.

Överlämning av uppgifter mellan skolor i brottsförebyggande syfte

Skolsäkerhetsutredningen fick genom ytterligare tilläggsdirektiv i uppdrag att kartlägga och analysera vilka uppgifter som i brottsförebyggande syfte kan behöva utbytas dels mellan skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter, dels mellan skolor, och föreslå författningsändringar som medför att sådana uppgifter kan utbytas (dir. 2023:120 och dir. 2024:07). Förslagen i slutbetänkandet Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87) har omhändertagits i propositionen Överlämning av uppgifter mellan skolor i brottsförebyggande syfte (prop. 2025/26:192). Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som syftar till att elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö samt till att elever ska få adekvata stödinsatser.

Ändringarna i skollagen innebär att det införs en skyldighet för avlämnande skolenhet att lämna uppgifter när en elev byter skolform eller byter skolenhet inom en skolform, om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att en elev kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott, och uppgifterna behövs i den mottagande skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra detta. Ändringarna innebär vidare att skolenheter inom fler skolformer än i dag blir skyldiga att informera om att de har tagit emot en elev vid ett byte av skolform eller byte av skolenhet inom en skolform. Det görs även en komplettering av regleringen i skollagen om behandling av personuppgifter som medför att mottagande skolenhet med enskild huvudman får ett rättsligt stöd för behandling av mottagna personuppgifter.

Ändringarna i skollagen föreslås träda i kraft den 30 juni 2026 och tillämpas första gången på utbildning och annan verksamhet som bedrivs efter den 31 december 2026.

Stärkt skydd mot kritisk infrastruktur

Kollektivtrafikskydd

När det gäller kollektivtrafikskydd är det regeringens målsättning att resenärer ska kunna känna sig trygga när de reser kollektivt i Sverige, oavsett vilket trafikslag man väljer, såväl under resan som på stationer och terminaler. Den 27 juli 2023 gav regeringen 15 myndigheter i uppdrag att utveckla och intensifiera arbetet mot terrorism för att stärka Sveriges säkerhet. Mot bland annat den bakgrunden gav regeringen den 18 augusti 2023 Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att gemensamt utreda behovet av att stärka det svenska järnvägs-och kollektivtrafikskyddet (LI2023/03011). De båda myndigheterna redovisade uppdraget den 31 januari 2024 i rapporten Uppdrag att utreda behovet av att stärka det svenska järnvägs- och kollektivtrafikskyddet (LI2024/00224). I rapporten föreslog myndigheterna dels utgångspunkter för utformning av en ny lag om järnvägs- och kollektivtrafikskydd, dels utgångspunkter för utformning av ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd.

Utifrån denna redovisning gavs därefter en bokstavsutredare samt Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med dessa båda förslag. Den 16 juni 2025 redovisade bokstavsutredaren ett förslag till en ny lag om kollektivtrafikskydd (LI2025/01223). Samma dag redovisade Trafikverket och Transportstyrelsen ett underlag till ett nationellt program om kollektivtrafikskydd (LI2025/01220). De båda redovisningarna har remitterats. Den 7 maj beslutade regeringen att inhämta Lagrådets yttrande över ett förslag till en ny lag om kollektivtrafikskydd. Lagen är inriktad på ett systematiskt och proaktivt skyddsarbete inom kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg eller med tunnelbana. Underlaget till ett nationellt program om kollektivtrafikskydd bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Sjöfartsskydd och hamnskydd

Sjöfartsskyddet syftar till att skydda sjöfarten från angrepp utifrån och riktar sig till fartyg och hamnanläggningar. Bestämmelserna om hamnskydd syftar på motsvarande sätt som sjöfartsskyddet till att skydda hamnarna mot hot om säkerhetstillbud.

Utifrån ett regeringsuppdrag rapporterade Transportstyrelsen, i samverkan med Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kustbevakningen, Tullverket, Försvarsmakten och Sjöfartsverket, den 31 mars 2025, hur det svenska genomförandet av hamnskyddsdirektivet bör ändras när det gäller fastställande av hamnskyddsgränser och vilket eller vilka subjekt som ska vara hamnskyddsmyndighet (LI2025/00726). I redovisningen förslås att Polismyndigheten utses till svensk hamnskyddsmyndighet. Förslagen har remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen har också stärkt Transportstyrelsens resurser för sjöfartsskydd och hamnskydd genom att i BP25 föreslå ett tillskott på 8 miljoner kronor för 2025 och därefter 12 miljoner årligen till myndigheten.

Luftfartsskydd

Luftfartsskydd handlar om de åtgärder som syftar till att förhindra kriminella och olagliga handlingar riktade mot flyget. Regelverket styrs i hög grad av internationella regler, som förhandlas i den internationella civila luftfartsorganisationen Icao, och som en följd av terroristattentatet i USA i september 2001 tillkom också gemensamma bestämmelser inom EU. Uppdateringar i det EU-gemensamma regelverket sker regelbundet i EU:s genomförandekommitté för luftfartsskydd (AVSEC), där Sverige representeras av Transportstyrelsen. Under våren 2025 antogs ändringar i EU-regelverken för luftfartsskydd avseende säkerhetsåtgärder för flygfrakt. Bakgrunden till de uppdateringarna var de incidenter som inträffat i Europa där fraktförsändelser fattat eld under transport på grund av brandfarliga vätskor som antänts medvetet. Inom EU pågår också andra uppdateringar av regelverken för luftfartsskydd, bland annat om maskinutrustning vid säkerhetskontroller på flygplatser.

Skydd mot drönare

Tillgängligheten och kapaciteten hos drönare har utvecklats i mycket snabb takt de senaste åren. Utvecklingen, exempelvis driven av öppen programvara och förmåga att producera 3D-utskrivna delar, gör det till ett bestående hot och innebär en förhöjd risk för antagonistiska hot eller angrepp, kränkningar av den personliga integriteten och framkallande av fara för eller störning av ordinarie flygtrafik. Det är en utmaning att balansera främjandet av drönare för legitima ändamål med ett effektivt skydd mot olaglig användning av drönare. Den globala teknikutvecklingen kopplad till drönare, särskilt till följd av Rysslands krig mot Ukraina, ställer stora krav på samordning och utbyte av information, kunskap och erfarenhet, såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Att hålla jämna steg med antagonistiska användare av drönare kräver en omfattande forsknings- och utvecklingsverksamhet där samarbetet på EU-nivå är centralt och värdefullt. Polismyndigheten deltar i kommissionens expertgrupp och leder den nationella myndighetssamverkan om skydd mot drönare. Samverkan syftar till att öka informationsutbytet och samarbetet mellan myndigheter på området. Myndighetssamverkan har som målsättning att höja kunskapsnivån hos samtliga berörda aktörer om hotet från obemannade luftfartyg mot samhällsviktig verksamhet under normalläge, kris och krig samt bidra till en ändamålsenlig förmåga hos dessa aktörer. Samverkan består av 19 myndigheter och SKR. Den 11 februari 2026 presenterade EU-kommissionen en handlingsplan för drönar- och antidrönarsäkerhet (se faktapromemoria 2025/26:FPM81). Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i den snabbt växande betydelsen av drönare i Europas samhällen, ekonomier och säkerhetsmiljöer, och syftar till att skapa en samordnad europeisk strategi.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag om relevanta civila myndigheters och andra aktörers

användning av drönare och om skyddet inom det civila försvaret mot hotande drönare (dir. 2026:45). Syftet med utredningen är att dess förslag ska kunna leda fram till en säker, ändamålsenlig och effektiv användning av drönare i samhällsviktiga verksamheter och ett robust skydd mot sådana drönare som kan utgöra hot mot samhällsviktiga och skyddsvärda verksamheter, såväl i fredstid som under höjd beredskap och ytterst krig. Uppdraget ska redovisas den 8 oktober 2027.

4.2 Vidareutveckla arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Hotet från våldsbejakande extremism och terrorism ska inkluderas på ett tydligt sätt i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.
- Genomförandet av NIS 2- och CER-direktiven och en ny nationell strategi för cybersäkerhet ska bidra till att stärka samhällets motståndskraft och förmåga att hantera antagonistiska hot.
- Kompetensen inom säkerhetsskyddsområdet behöver vidareutvecklas för att samhället ska kunna upprätthålla ett gott skydd för säkerhetskänslig verksamhet och säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Sammanfattning

- Regeringens nationella strategi för cybersäkerhet 2025–2029 (skr. 2024/25:121) anger inriktning för Sveriges cybersäkerhetsarbete.
- En ny cybersäkerhetslag innebär att offentliga och enskilda verksamhetsutövare inom vissa utpekade sektorer bland annat ska vidta åtgärder för att skydda sina nätverks- och informationssystem, och rapportera betydande incidenter.
- Kontrollen av skyddsvärd verksamhet ska stärkas. Regeringen har lämnat förslag på ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585) som innebär att tillsynsmyndigheternas möjligheter att ingripa i pågående förfaranden utvidgas till att även gälla vissa förfaranden som inte omfattas av krav på säkerhetsskyddsavtal och att sådana förfaranden ska anmälas till myndigheterna (prop. 2025/26:182).

Öka samhällets robusthet

I de nordiska justitieministrarnas Samarbetsprogram för 2025–2030 betonas vikten av nordiskt samarbete för att främja samhällssäkerhet och motståndskraft i de nordiska samhällena. Den 11 november 2025 undertecknade de nordiska justitieministrarna en deklaration i vilken de bland annat betonar betydelsen av ett gott samarbete och informationsutbyte på nordisk nivå. Organiserad brottslighet, terrorism, korruption och människohandel är ofta gränsöverskridande brottslighet, och därför är det nödvändigt att utbyta information och erfarenheter mellan de nordiska länderna för att effektivare kunna förebygga och bekämpa brott i hela

regionen också som en del av den förebyggande beredskapen inför krissituationer. Av deklarationen framgår även vikten av att stärka medborgarnas förtroende för myndigheterna. Förtroende är en central grund för samhällets resiliens (motståndskraft) och en viktig del i att kunna agera tillsammans också i exceptionella situationer.

Säkerställ fullgod informations- och cybersäkerhet

Informations- och cybersäkerhet har blivit en central del av allt säkerhetsarbete eftersom många verksamheter i samhället bygger på digital information och tjänster och alla verksamheter är beroende av detta för att kunna utföra sina uppdrag. Viktig information behöver skyddas så att vi kan lita på att den är riktig och inte manipulerad och att endast behöriga personer får ta del av den. Brister i säkerhetsarbetet kan få allvarliga konsekvenser. Känslig information kan röjas och skada individer. Skador på eller manipulation av olika system kan hota en hel verksamhet. I mars 2025 beslutade därför regeringen om den nationella strategin för cybersäkerhet 2025–2029 (skr. 2024/25:121). Strategin består av tre pelare som anger inriktning för Sveriges cybersäkerhetsarbete. Pelare A: Systematiskt och effektivt cybersäkerhetsarbete. Pelare B: Utvecklad kunskap och kompetensutveckling inom cybersäkerhet. Pelare C: Förmåga att förhindra och hantera cybersäkerhetsincidenter.

MCF har sedan 2024 i uppdrag av regeringen att genomföra en kartläggning av kommunernas tekniska cybersäkerhetsförmåga. Syftet med kartläggningen är att identifiera åtgärder som kommuner själva kan vidta och utgöra ett stöd i att göra prioriteringar av nödvändiga framtida investeringar inom cybersäkerhetsområdet. Mot bakgrund av den planerade verksamhetsöverföringen på cybersäkerhetsområdet (se avsnitt 5.2) beslutade regeringen den 21 maj 2026 att avsluta MCF:s uppdrag den 30 juni 2026. Samtidigt beslutade regeringen att ge ett motsvarande uppdrag till NCSC vid FRA från och med den 1 juli 2026.

Den 15 januari 2026 trädde cybersäkerhetslagen och andra lagändringar som genomför det så kallade NIS 2-direktivet[2] i kraft. Den nya lagen innebär att offentliga och enskilda verksamhetsutövare inom vissa utpekade sektorer bland annat ska vidta åtgärder för att skydda sina nätverks- och informationssystem, och rapportera betydande incidenter.

På EU-nivå finns även krisprotokollet för tillämpning av EU-myndigheter, nationella myndigheter och de stora onlineaktörerna för att hantera en viral kris. Protokollet är avsett att vara en mekanism som möjliggör ett samordnat svar gentemot en gränsövergripande kris på internet kopplat till våldsbejakande extremism eller terrorism.

[2] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 av den 14 december 2022 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972 och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet).

Säkerhetsskyddet ska utvecklas

Det säkerhetspolitiska läget både globalt och i Sveriges närhet har försämrats de senaste åren och präglas av instabilitet. Flera stater utmanar internationella normer och utför kontinuerligt operationer och påtryckningar för att påverka opinioner, politiska beslut eller ekonomiska förhållanden i andra länder. Inom ramen för hotbilden sker dagligen incidenter, underrättelseinhämtning och angrepp, såväl lagliga som olagliga, riktade mot enskilda och offentliga aktörer eller mot det svenska samhället i stort. Omvärldsläget ställer särskilt höga krav på de verksamhetsutövare som ansvarar för viktiga funktioner i samhället, som infrastruktur, produktion samt transporter av nödvändiga varor och tjänster, och som löpande träffar avtal med andra aktörer, inte sällan utländska aktörer. Säkerhetspolisen har tagit fram olika vägledningar som är riktade till verksamhetsutövare och som syftar till att ge stöd i arbetet med att tillämpa säkerhetsskyddsregelverket. Dessa vägledningar finns tillgängliga på myndighetens webbplats.

En särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka kontrollen av skyddsvärd verksamhet (dir. 2023:152). Syftet med uppdraget är att öka förmågan att möta förändrade förhållanden som innebär ett hot mot Sveriges säkerhet. I uppdraget ingår bland annat att föreslå en ordning för hur en statlig myndighet ska kunna ingripa i pågående förfaranden samt kartlägga och föreslå vilka register som Säkerhetspolisen bör kunna inhämta uppgifter från vid registerkontroll. I uppdraget ingår också att föreslå ett system med tvångsåtgärder i säkerhetsskyddslagen som ska kunna tillämpas vid brådskande situationer när en aktivitet kan skada Sveriges säkerhet. Utredningen har lämnat betänkandet Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42). Utredningens förslag om statliga ingripanden i förfaranden som kan vara skadliga för Sveriges säkerhet behandlas i propositionen Utökade möjligheter att ingripa i säkerhetskänslig verksamhet som beslutades den 12 mars 2026 (prop. 2025/26:182). Där föreslår regeringen att tillsynsmyndigheternas möjligheter att ingripa i pågående förfaranden utvidgas till att även gälla vissa förfaranden som inte omfattas av krav på säkerhetsskyddsavtal och att sådana förfaranden ska anmälas till myndigheterna. Regeringen föreslår också förbättrade möjligheter att utreda om ett förfarande är olämpligt ur säkerhetsskyddssynpunkt och att förelägganden ska kunna beslutas interimistiskt. Övriga förslag från utredningen bereds vidare inom Regeringskansliet.

Utredningen om en förbättrad process för säkerhetsprövningar har lämnat betänkandet Säkerhetsprövningar – nya regler (SOU 2024:88). Exempel på förslag är att det ska vara reglerat i säkerhetsskyddslagen vilka personliga förhållanden som bör omfattas av grundutredningen i säkerhetsprövningen. Det föreslås även att det ska tydliggöras att det vid säkerhetsprövningen ska göras en samlad bedömning av om den prövade kan anses lämplig att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten och att säkerhetsprövningsbeslut ska vara skriftliga och motiverade. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen har beslutat att tillsätta en utredning för att se över ordningen för säkerhetsprövning av personer som ska arbeta eller på annat sätt delta i säkerhetskänslig verksamhet (dir. 2025:105). En huvudfråga för

utredningen är att ta ställning till om Sverige ska införa ett så kallat klareringssystem. Utredningen ska även överväga vissa andra frågor kopplade till säkerhetsprövningsprocessen. Syftet med utredningen är att skapa en ändamålsenlig lagstiftning för ett starkt skydd av säkerhetskänslig verksamhet. Uppdraget ska redovisas senast den 8 juni 2027.

4.3 De grundlagsskyddade fri- och rättigheterna ska aktivt skyddas

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Polismyndigheten ska säkerställa adekvat skydd och bevakning av allmänna sammankomster och utveckla sin taktik för att reducera risken för konflikter vid sådana tillfällen. Myndigheten ska också ge individualiserat stöd och information till dem som ändå drabbas av brott vid sådana sammankomster.
- Polismyndigheten och andra berörda myndigheter ska ha kontinuerlig dialog och samarbete med grupper som upplever sig utsatta.
- Berörda myndigheter bör kommunicera åtgärder mot våldsbejakande extremism och terrorism på ett trygghetsskapande sätt.
- Berörda myndigheter, inklusive utlandsmyndigheterna, behöver löpande säkerställa ett ändamålsenligt skydd för sin personal och ha beredskap att kunna förstärka det vid en förhöjd hotbild.
- Vid en förhöjd hotbild mot Sverige och svenska intressen i utlandet behöver berörda myndigheter, inklusive utlandsmyndigheterna, kunna tillhandahålla lättillgänglig information på olika språk om relevant lagstiftning, exempelvis om grundlagsskyddade fri- och rättigheter och hur skyddet av dessa konkret tar sig uttryck.

Sammanfattning

- Dialogpoliser som finns i alla sju polisregioner arbetar för att bibehålla ordningen och tryggheten för alla som deltar i demonstrationer.
- Lagändringar har gjort det tydligare att Polismyndigheten har möjlighet att ändra tiden eller platsen för en allmän sammankomst, om det bedöms nödvändigt med hänsyn till ordning, säkerhet, trafiken eller för att motverka epidemi.
- MCF har tagit fram vägledning för arbetet med samordnad kriskommunikation på alla nivåer. På Krisinformation.se kan allmänheten ta del av myndigheters information om de kriser som drabbar samhället och information finns även framtagen på olika språk.
- Den personliga säkerheten och personskyddet i utrikesrepresentationen har setts över.

Skydda utövandet av fri- och rättigheter

Polismyndigheten har en central roll i att säkerställa att allmänna sammankomster kan genomföras på ett tryggt och säkert sätt och ansvaret för att se till att grundläggande fri- och rättigheter, så som demonstrationsfriheten, kan utövas. Enligt 2 kap. 10 § ordningslagen

(1993:1617) får Polismyndigheten endast vägra tillstånd för en allmän sammankomst om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten vid sammankomsten eller, som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning eller med hänsyn till trafiken eller för att motverka en epidemi. Det faktum att en organisation eller person förmedlar ett budskap som kan uppfattas som ett hot mot andra grupper betyder inte att ett demonstrationstillstånd kan nekas på grund av ordningen eller säkerheten vid sammankomsten.

Det kan finnas en risk för ordningsstörningar, oroligheter och våld när människor med starka och ibland väldigt olika åsikter demonstrerar eller yttrar sig på annat sätt. Dialogpoliser arbetar för att bibehålla ordningen och tryggheten för alla som deltar i demonstrationer samt med att förmedla information och kunskap mellan polisen och grupper som arrangerar opinionsyttringar. Utbildade dialogpoliser finns i samtliga sju polisregioner och ingår i den särskilda polistaktiken, ett arbetskoncept som polisen använder för att motverka oroligheter och våld i samband med folksamlingar.

Polismyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtar för att säkerställa en effektiv förmåga att hantera allmänna sammankomster (Ju2025/02023). Genom detta uppdrag kommer regeringen att få ett bättre underlag för att bedöma om ytterligare åtgärder behövs. En ökad transparens om polisens arbete med allmänna sammankomster kan också bidra till ökad förståelse och tillit mellan Polismyndigheten och medborgarna.

Utifrån förslagen i betänkandet Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (SOU 2024:52) har regeringen beslutat propositionen Stärkt säkerhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar (prop. 2025/26:133) med förslag som innebär att det i lag ska bli tydligare att Polismyndigheten har möjlighet att ändra tiden eller platsen för en allmän sammankomst, om det bedöms nödvändigt med hänsyn till ordning, säkerhet, trafiken eller för att motverka epidemi. Det bedöms ge Polismyndigheten förutsättningar att använda möjligheterna att ändra tid och plats i något fler fall än i dag när en allmän sammankomst bedöms kunna leda till exempelvis ordningsstörningar. Det förtydligas också att Polismyndigheten ska kunna upplösa eller ställa in en allmän sammankomst som hålls i strid med ett beslut om att sammankomsten inte ska få hållas på en viss plats eller tidpunkt. Propositionen innehåller även ett förslag som innebär att det ska vara möjligt för Polismyndigheten att på förhand ställa in en allmän sammankomst om det är nödvändigt med hänsyn till säkerheten för människors liv eller hälsa, till exempel om det har riktats ett trovärdigt bombhot mot sammankomsten. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Att människor ska kunna utöva sin religion tryggt är en grundläggande mänsklig rättighet och en central del av den svenska demokratin och grundlagen. Religionsfriheten är skyddad i regeringsformen, vilket innebär att varje medborgare är tillförsäkrad friheten att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion. Polismyndigheten har strukturerade dialoger med trossamfund på regional och lokal nivå i syfte att öka tryggheten och även underlätta anmälan av hatbrott.

Behov av ökad kunskap om hot och hat mot journalister

Fria, oberoende medier är en grundförutsättning för en välfungerande demokrati och journalistik spelar en central roll i att upprätthålla yttrandefrihet, informationsfrihet och granskning av makthavare. Hot och hat som riktas mot journalister i deras yrkesutövning är ett utbrett problem som påverkar både individer och det demokratiska samhället. Följden av utsatthet kan bli självcensur och utebliven rapportering om vissa ämnen. Det kan därför påverka samhällets tillgång till oberoende information, vilket i sin tur hotar det demokratiska samtalet och riskerar att underminera grundläggande demokratiska principer. I slutet av 2025 gav regeringen Mediemyndigheten i uppdrag att genomföra en förstudie för att utveckla en återkommande undersökning av hot, våld och trakasserier som riktas mot journalister (Ku2025/01086). I uppdraget ingick att identifiera lämpliga metoder för att kunna jämföra utsattheten över tid och att identifiera relevanta aktörer att samverka med i genomförandet. Uppdraget redovisades den 1 april 2026 och Mediemyndigheten föreslår bland annat att en undersökning ska genomföras vartannat år med start från och med 2027.

Oro ska inte begränsa människors vardag

Det är av många skäl viktigt att inte dra förhastade slutsatser utifrån enskilda händelser. En spontan eller ogenomtänkt reaktion på en händelse kan vara vad en statlig eller icke-statlig aktör, strävar efter att uppnå för att polarisera och skada samhället. Erfarenheter visar att allvarliga händelser skapar många frågor, vilket i sin tur skapar ett större behov av korrekt information. Innan korrekt information sprids kan både privatpersoner och andra ha spridit felaktig information via digitala plattformar. Kommunikativa insatser spelar därför en avgörande roll i hanteringen av olika samhällsstörningar. Hur man kommunicerar om kriser kan påverka händelseutvecklingen såväl positivt som negativt. Det har därför blivit allt viktigare att lugna och motverka spridningen av rykten och desinformation som kan förvärra situationen Samordnad kris-kommunikation på alla nivåer, i rätt tid, stärker trovärdigheten, skapar tydlighet och motverkar ryktesspridning. Även här har MCF tagit fram vägledning för arbetet. På Krisinformation.se kan allmänheten ta del av myndigheters information om de kriser som drabbar samhället och information finns även framtagen på olika språk, exempelvis om Rysslands krig i Ukraina. På lillakrisinfo.se hittar barn och unga samhällsviktig information från myndigheter på ett tillgängligt sätt.

Utlandsmyndigheterna

Alla ambassader har krisberedskapsplaner som beskriver de viktigaste åtgärderna och hur de ska arbeta i en konsulär kris, som kan vara ett resultat av terrorism- eller våldsbejakande extremismhandlingar. De konsulära beredskapsplanerna testas genom övningar och uppdateras regelbundet. MCF, stöttar Utrikesdepartementet i att genomföra flera större konsulära krisberedskapsövningar på ambassaderna varje år. Ambassaderna håller även själva olika former av beredskapsövningar,

ibland i nära samarbete med andra nordiska ambassader och ibland även med andra EU-länder.

Mot bakgrund av det fortsatt allvarliga säkerhetsläget, och att flera allvarliga händelser med konsekvenser för utsänd personals och för medföljandes personliga säkerhet har inträffat under senare år vid flera utlandsmyndigheter, fick en särskild utredare i uppdrag att se över den personliga säkerheten och personskyddet i utrikesrepresentationen (dir. 2024:35). I betänkandet En säkrare utrikesförvaltning (SOU 2025:94) lämnas förslag om en generellt stärkt krisberedskapsorganisation och förbättring av reglering och tillsyn av privata säkerhetsföretag som utrikesförvaltningen använder sig av. Utredningen föreslår även en lag om säkerhetskontroll vid utlandsmyndigheter som innebär en möjlighet att under vissa förutsättningar genomföra kroppsvisitation och undersöka väskor och andra föremål för att upptäcka och förhindra att till exempel vapen förs in på myndigheten. Utredningen föreslår också en lag om sändande av svensk väpnad styrka utomlands som innebär att regeringen bemyndigas att vid en katastrof eller kris i ett annat land som påverkar svenska intressen kunna sända en väpnad styrka utomlands för att i enlighet med internationell rätt stödja och genomföra en evakueringsinsats. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

5 Hantera situationen under och efter ett attentat

Detta strategiska område har följande målsättningar:

- Samhället ska snabbt kunna ingripa mot och avbryta ett attentat.
- Myndigheter ska ha beredskap för att kunna hantera nya typer av attentat och angrepp.
- Utveckla verktyg och samarbete för utredning och lagföring.
- Utveckla stödet till offer för terrorism, hatbrott och demokratihotande brottslighet.

De allvarliga våldsdåd som har inträffat sedan strategin beslutades visar att det finns en beredskap att hantera situationen under och efter ett sådana allvarliga händelser. En fungerande samverkan mellan polis, räddningstjänst, hälso- och sjukvården och kommuner är nödvändig. Men olika våldsdåd kräver olika insatser och det är viktigt att utvärdera hur en insats görs, dess konsekvenser och eventuella brister. Det gäller också olika aktörers stöd till de som blir offer för sådana allvarliga brott och deras anhöriga. Kommunikationsinsatser har också blivit en central del av att kunna hantera konsekvenserna och behöver ingå i de övningar och utbildningar som görs för att träna olika yrkesgruppers förmågor att hantera allvarliga våldsdåd. Arbetet med att utreda ideologiskt motiverade brott, demokratihotande brottslighet samt terroristbrottslighet och att lagföra gärningspersoner har vidareutvecklats sedan strategin beslutades. Det gäller även myndigheternas arbete med utredning och lagföring

kopplat till brott som har begåtts i andra länder som rör terrorism, folkmord och brott mot mänskligheten.

5.1 Samhället ska snabbt kunna ingripa mot och avbryta ett attentat

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Ansvariga aktörer ska genomföra gemensamma utbildningar och träna personal från räddningstjänsten och polisen samt hälso- och sjukvårdens olika enheter tillsammans. Vid behov ska även andra aktörer, såsom vaktbolag, butikspersonal etc. erbjudas att delta i övningar.
- Försvarsmakten och Polismyndigheten ska fördjupa sitt samarbete.
- Lagstiftningen för när Försvarsmakten får lämna stöd till polisen med insatser som kan innebära våld eller tvång mot enskilda ska ses över.
- Under en kris ska länsstyrelsen verka för samordning, samverkan och stödja länets aktörer i arbetet med att inrikta samhällets åtgärder och resurser så att konsekvenserna för samhället blir så små som möjligt.
- Beredskapsmyndigheterna ska inom ramen för sitt uppdrag att minska samhällets sårbarhet vidareutveckla sitt arbete med att ge stöd till kommuner.
- MCF ska fortsatt verka för att berörda aktörer samordnar sin information till allmänhet och medier vid en kris.
- Myndigheter och andra berörda aktörer, som exempelvis radio och tv, behöver medverka i arbetet med informationssamordningen. Arbetet ska särskilt inriktas på gemensamma budskap, råd till allmänheten, förmågan att ta emot information och anpassad information till olika grupper.

Sammanfattning

- Polismyndigheten har utvecklat system för snabb informationsdelning mellan polisen, kommuner och regioner genom så kallade regionala driftcenter och ett nationellt driftcenter.
- Återkommande övningar och utvärderingar av så kallade särskilda händelser har lett till ökad förmåga inom enskilda polisregioner att hantera allvarliga våldsdåd och terroristattentat.
- Lagstiftningen för när Försvarsmakten får lämna stöd till polisär verksamhet har setts över och förslagen från betänkandet Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57) bereds i Regeringskansliet.
- Fler än 650 aktörer är anslutna till kommunikationsnätet Rakel (radiokommunikation för effektiv ledning). MCF har fått i uppdrag av regeringen att etablera Rakel generation 2.
- Samverkansrådet mot terrorism har etablerat ett kommunikations-nätverk som till exempel kan förenkla samordningen av information och kommunikationsinsatser när ett terroristattentat inträffar.
- När myndigheter, kommuner och hälso-och sjukvården övar tillsammans i syfte att kunna hantera pågående dödligt våld är det

viktigt att de kommunikativa aspekterna i hanteringen av en attack ingår.

Behov av taktisk förmåga för snabba insatser

När en terroristattack eller annat pågående dödligt våld inträffar behöver alla veta hur de bör agera. MCF och Polismyndigheten har tagit fram information till allmänheten om åtgärder vid pågående dödligt våld (MCF 2023). Rådet är att fly, söka skydd och därefter larma 112. Myndigheterna har även tagit fram vägledning till yrkesverksamma inom skolväsendet som bygger på samma principer. Vid utbildningar i hur pågående dödligt våld (PDV) ska hanteras, är det detta som övas, dvs. hur man bör agera, för att också kunna få en mental beredskap för olika handlingsalternativ.

Polismyndigheten fortsatt att anpassa sin förmåga utifrån förändringar i hotbilden. Under senaste året har behovet av att hantera närbesläktade hot till terrorism ökat. Det gäller händelser där effekterna är stora, hotet komplext men där hela ansvaret faller på Polismyndigheten.

Polismyndigheten har utvärderat polisens arbete i samband med skjutningen vid Campus Risbergska i februari 2025. Av utvärderingen framkommer att skolans PDV-utbildning sannolikt räddade liv. Den praktiska delen i den utbildning som skolpersonalen hade fått ta del av bestod av att träna inrymning och att barrikadera sig i ett klassrum. Av utvärderingen framkommer vidare att det inledande skedet av ett våldsdåd kan vara kaotiskt. Ett exempel är att det kan finnas bristfällig och ibland motsägelsefull information om vad som sker eller har skett. Polisen, som kanske inte heller var först på plats, kan behöva agera på en diffus första lägesrapport. Den främsta uppgiften för polisen är att så snabbt som möjligt stoppa det pågående dödliga våldet samt att göra platsen tillräckligt säker för ambulanspersonal och räddningstjänst att vidta livräddande och skadebegränsande åtgärder. Den grundläggande taktiska förmågan hos polis i yttre tjänst kan vara avgörande för ett snabbt ingripande under ett terroristattentat eller pågående dödligt våld.

Polismyndigheten har förbättrat förmågan till egen ledning och informationsdelning, bland annat genom att inrätta så kallade särskilda händelser. Polisen kan inrätta en särskild händelse när något allvarligt inträffar som den ordinarie polisverksamheten inte är anpassad för, och som därför ska hanteras utanför denna med en speciell organisation och ledning. Det kan handla om att det behövs extra många poliser eller speciella kompetenser. Återkommande fördjupningsutbildningar, övningar och utvärderingar av särskilda händelser har lett till ökad förmåga inom enskilda polisregioner att hantera allvarliga våldsdåd och terroristattentat. Dessa regioner kan i sin tur förmedla kunskap till andra regioner.

Polismyndigheten har även utvecklat system för snabb informationsdelning och har upprättat sju så kallade regionala driftcenter och ett nationellt driftcenter. Driftcentren syftar till proaktiv informationsdriven brottsbekämpning. Genom driftcentren, som också inkluderar ett ansvarsområde för ordning och säkerhet, kan information kunnat utbytas mellan regioner, kommuner och polisen i mycket snabbare takt än tidigare.

I det akuta skedet säkrar polisen skadeplatsen, medan räddningstjänst och ambulans fokuserar på räddning och vård. Det är först när insatsområdet är säkrat som polispersonalen kan övergå till att genomföra livräddande åtgärder tillsammans med sjukvård och räddningstjänst. Polisens utvärdering av insatsen vid Risbergska visar att det att det kan ta lång tid innan skadade får hjälp. Ett utvecklingsarbete pågår i olika polisregioner för att utveckla förmågan att snabbt bistå skadade personer. Förbättrad förmåga kan handla om förtydligad samverkan vid en insats, att polisen skyddar, sjukvården prioriterar och räddningstjänsten evakuerar. En rekommendation som lyfts i utvärderingen av polisens insats vid Campus Risbergska är att PDV-metoden skulle behöva kompletteras med metoder för hur man genomför snabbare livräddande insatser.

Regeringen gav den 12 juni 2025 MCF i uppdrag att utvärdera hanteringen av masskjutningen vid Campus Risbergska. Inom ramen för uppdraget ska MCF beskriva och analysera de berörda samhällsaktörernas hantering av händelsen. Uppdraget redovisades den 12 juni 2026. MCF:s utvärdering visar att samhällets hantering av händelsen fungerade relativt väl. Polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård agerade snabbt och samordnat för att begränsa våldet, omhänderta skadade och skapa säkerhet i ett mycket komplext och farligt läge. Olika aktörer agerade professionellt, de använde etablerade samverkansformer och hade förmåga att fatta beslut under extrem press, något som var helt avgörande. MCF har identifierat ett antal viktiga utvecklingsområden där ytterligare förbättringar är möjliga. Enligt MCF har ingen aktör har i dag ett tydligt mandat att samordna arbetet med metoder för hantering av PDV och säkerhet i offentlig miljö, vilket skapar otydlighet och risk för fragmentisering mellan regioner och aktörer. En av rekommendationerna handlar om att ansvariga aktörer i samverkan bör utveckla arbetssätt och en nationellt sammanhållen modell för hanteringen av pågående dödligt våld, samt vid behov uppdatera nuvarande kunskapsunderlag så att de stödjer PDV-modellen. MCF lyfter även fram att olika aktörer återkommande bör öva tillsammans och som del av sin beredskap för allvarliga händelser bör de även vara förberedda på högt medietryck.

Försvarsmaktens stöd till polisen

Utredningen om polisens beredskap lämnade i maj 2025 förslag på bland annat en ny lag och förordning om Försvarsmaktens stöd till polisiär verksamhet i särskilda fall (SOU 2025:57). Lagen föreslås gälla under både fred och krig och stödet begränsas inte till någon viss typ av resurs. Förslagen har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Länsstyrelsens och myndigheternas stöd till kommuner

Länsstyrelserna är geografiskt områdesansvariga myndigheter vilket innebär att de inför, under och efter en kris ska verka för samordning och gemensam inriktning för de åtgärder som behöver vidtas. Det har också tecknats en överenskommelse mellan MCF och SKR 2024–2026 om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar, samt stöd för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Överenskommelsen syftar till att öka robustheten genom planering, utbildning och övning, med fokus på förmåga vid höjd beredskap och totalförsvar, samt att säkerställa statlig ersättning för dessa uppgifter.

Radiokommunikation för effektiv ledning

Rakel (radiokommunikation för effektiv ledning) är Sveriges nationella radiokommunikationsnät som utgör grunden för kommunikation mellan myndigheter och andra organisationer som har uppgifter som rör allmän ordning, säkerhet och hälsa. Fler än 650 aktörer är anslutna till kommunikationsnätet, bland annat polis, räddningstjänst, sjukvård och försvarsmakt men också ett stort antal andra myndigheter, energibolag, kollektivtrafikmyndigheter och verksamheter som exempelvis hanterar farliga ämnen. Alla landets länsstyrelser, kommuner och regioner är anslutna till Rakel. Systemet är byggt för att fungera även när andra system, som exempelvis mobiltelefoni och internet, drabbas av störningar. Det har en hög tillgänglighet och verkar i ett robust och säkert nät. MCF ansvarar för drift, förvaltning och utveckling av Rakel.

Det finns behov av ett modernt system som kan hantera både röstsamtal och stora datamängder i realtid. Regeringen har därför gett MCF i uppdrag att etablera Rakel generation 2. I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen att MCF tilldelas medel för detta; 652 miljoner för år 2025, 768 miljoner för år 2026 och 880 miljoner för år 2027, totalt 2,3 miljarder.

Effektiv kriskommunikation

Efter ett terrorattentat eller grova våldsdåd kan det dröja innan det finns säker och bekräftad information om vad som har hänt. I ett läge där det ännu inte finns så mycket information uppstår lätt rykten av olika slag. Det ökar risken för att felaktig information sprids. Spekulationer behöver motverkas med hänsyn till det trauma som händelsen kan ha skapat, som hos anhöriga. Vid allvarliga våldsbrott är myndigheternas kommunikation till medier och allmänhet därför mycket viktig. Det kan vara en utmaning för myndigheter och kommuner att hantera både intern och extern kommunikation när terroristattacker och allvarliga dödliga attacker inträffar, vilket framkommer i rapporten Utvärdering av Örebro kommuns hantering av den särskilda händelsen på Campus Risbergska. De kommunikativa aspekterna i hanteringen av en attack kan därför vara viktiga att beakta när myndigheter, kommuner och hälso-och sjukvården övar tillsammans i syfte att kunna hantera pågående dödligt våld.

Krisinformation.se ger samlad information från myndigheter vid allvarliga händelser samt lillakrisinfo.se som tillgängliggör myndigheters information till barn och unga på ett lättläst sätt. Numret 113 13, som sköts av SOS Alarm, är Sveriges nationella informationsnummer vid allvarliga olyckor och kriser och kan också ge bekräftad information direkt från myndigheter.

Säkerhetspolisen har ett särskilt ansvar för kommunikation om terrorhotet, vid inträffade attentat eller andra terroristrelaterade händelser. I andra allvarliga våldsbrott är det Polismyndighetens ansvar att kommunicera kring händelsen och utredningsarbetet. Inom ramen för

Samverkansrådet mot terrorism och det pågående uppdraget att utveckla och intensifiera sin samverkan 2023–2026 har myndigheterna etablerat ett kommunikationsnätverk som till exempel kan förenkla samordningen av information och kommunikationsinsatser när något inträffar. Även CVE har etablerat ett nätverk av kommunikatörer från de myndigheter som har ansvar för olika förebyggande insatser.

5.2 Myndigheter ska ha beredskap för att kunna hantera nya typer av attentat och angrepp

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Myndigheter behöver ha beredskap att hantera systemhotande cyberangrepp.
- Socialstyrelsen ska fortsätta stödja och stärka hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera masskadehändelser.
- Hos aktörer med ansvar för allmän ordning och säkerhet, räddningstjänst, hälso- och sjukvård och skolverksamhet bör ett särskilt fokus på samverkan få genomslag i de olika aktörernas planering och rutiner. Detta bör ligga till grund för samarbeten om särskild beredskapsplanläggning för allvarliga våldsbrott och terroristattentat.
- Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och MCF behöver samverka med övriga aktörer för att tidigt kunna identifiera risker för nya typer av angrepp.

Sammanfattning

- Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) är nu en del av FRA och ska utvecklas till ett nav för svensk cybersäkerhet. Arbetet vid centret ska genomföras i nära samverkan med berörda myndigheter.
- Socialstyrelsen har genom flera olika regeringsuppdrag lämnat rekommendationer för hur hälso- och sjukvårdens samt de nationella och regionala förmågorna att hantera masskadehändelser kan stärkas.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har tagit över de uppgifter som låg på Myndigheten för stöd till trossamfund (SST). MUCF:s nya instruktion omfattar ett förstärkt uppdrag inom beredskap och krisberedskap kopplat till trossamfunden.

Stärkt förmåga för att hantera cyberangrepp

Sedan den 1 november 2024 är Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) en del av FRA. Arbetet i centret genomförs i samverkan med Försvarsmakten, Försvarets materielverk (FMV), MCF, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen (PTS) och Säkerhetspolisen. NCSC ska utvecklas till ett nav för svensk cybersäkerhet och verka för en generell höjning av cybersäkerhet och motståndskraft i samhället. Utredningen Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet (SOU 2025:79) har bland annat lämnat föreslag om en överföring av MCF:s uppgifter på cybersäkerhetsområdet till FRA genom NCSC. Mot bakgrund av utredningens förslag har

regeringen beslutat att kraftsamla statens cybersäkerhetsarbete och att en verksamhetsöverföring i enlighet med utredningens förslag ska ske den 1 juli 2026 (Fö2026/00882). I propositionen Lagändringar för ett stärkt nationellt cybersäkerhetscenter (prop. 2025/26:214) föreslår regeringen vidare flera lagändringar som syftar till att ge centret förbättrade rättsliga förutsättningar att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot. Lagändringarna har antagits av riksdagen och kommer att träda i kraft den 15 juli 2026.

Krav på ökad beredskap inom hälso- och sjukvården

Socialstyrelsen har haft flera regeringsuppdrag om att stärka hälso- och sjukvårdens samt de nationella och regionala förmågorna att hantera masskadehändelser. I rapporten Stärkt nationell och regional förmåga vid masskadehändelser – redovisning av ett regeringsuppdrag (Socialstyrelsen 2024) betonar myndigheten att svensk sjukvård måste kunna växla upp resurser snabbt och i detta förslagsvis utgå från den så kallade PLUS-modellen som bygger på följande komponenter: personal, lokaler, utrustning och styrning. Socialstyrelsen föreslår att modellen ska användas både vid övning och vid skarpa händelser för att analysera och dokumentera kapacitetsökning och även utifrån triage dvs. snabbt kunna sortera och prioritera patienter på en akutmottagning baserat på hur brådskande deras vårdbehov är. Socialstyrelsen rekommenderar att regionerna tar fram konkreta och uppföljningsbara planer för att kunna omhänderta ett betydande skadeutfall. Planerna bör exempelvis inkludera hur man mätt i timmar kan öka antalet vårdplatser, vem som beslutar om övergång till masskadetriage och när detta ska ske. En sådan planering behövs för att minimera risken för en sänkning av vårdkvaliteten och eventuella följder av detta. Inom ramen för uppdraget togs även nationella kriterier för ett system för masskadetriage fram i samarbete med Katastrofmedicinskt centrum i Region Östergötland. Detta arbete har tagits vidare och i slutet av 2025 lanserade Socialstyrelsen ett nationellt system för prehospitalt masskadetriage. Ett sådant system underlättar samarbete över regiongränserna. Regionerna får därmed en gemensam nomenklatur, utbildning och övning enligt samma rutiner. Ett enhetligt nationellt system underlättar också samverkan med andra aktörer såsom räddningstjänst, polis och militär. Under 2026 fortsätter arbetet med att implementera systemet nationellt.

I enlighet med förslag i Hälso- och sjukvårdens beredskap (prop. 2024/25:167) gäller sedan den 1 januari 2026 flera nya skyldigheter för sjukvårdens huvudmän. Bland annat är regioner och kommuner skyldiga att under vissa omständigheter hjälpa varandra. Regioner och kommuner är också skyldiga att delta i samverkan och bidra med uppgifter i ärenden om hjälp. I och med det förändrade regelverket tydliggörs också regioners och kommuners planering för att upprätthålla beredskap bland annat för händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka.

Tillämpningen av de nya reglerna för hälso- och sjukvårdens beredskap har inte prövats i skarpt läge, men förändringarna bör kunna bidra till att stärka hälso- och sjukvårdens samlade förmåga att reagera på olika typer

av attentat och angrepp. Inte minst vad gäller i händelser som innebär omfattande eller utdragen belastning på hälso- och sjukvården.

Insatser kräver väl fungerande samverkan

Allvarliga våldsbrott och terroristattentat kan få djupgående psykiska konsekvenser för dem som drabbas, som ångest, depression, kronisk rädsla och posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). Kommuner och regioner delar på ansvaret för att ge krisstöd och omvårdnad efter allvarliga händelser. För att uppfylla kraven i hälso- och sjukvårdslagen om katastrofmedicinsk beredskap behöver sjukvården ha en förmåga att snabbt kunna öka kapaciteten för att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter. Enligt krisinformation.se är kommunerna skyldiga att ha en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. De behöver till exempel ha öppna telefonlinjer och arrangera mötesplatser för allmänheten. Samverkan är en förutsättning för att krisstödet ska fungera på bästa sätt.

Socialstyrelsen har genomfört utvärderingar med anledningen av händelserna på Campus Risbergska i Örebro i februari 2025 – dels en utvärdering utifrån sjukvårdsperspektivet, dels en utvärdering med fokus på kris- och traumastöd. Utvärderingarna genomfördes av myndighetens katastrofmedicinska kunskapscentrum för traumatologi (Linköpings universitet) respektive psykotraumatologi (Uppsala universitet). Utvärderingen av sjukvårdsinsatserna visar att sjukvården snabbt mobiliserade resurser för ett kvalificerat omhändertagande. Samtidigt konstateras att det finns utrymme för förbättringar och åtta utvecklingsområden lyfts med förslag till åtgärder. Det handlar om larmvägar, ledningsstruktur och beredskapsfunktioner, samverkan, kommunikation och dokumentation samt beslutsfattande och arbetsförhållanden.

Utvärderingen av de krisstödinsatser som vidtogs av Region Örebro län och Örebro kommun fokuserade på inriktning, ledning, styrning och samordning. Utvärderingen visar att krisstödet i huvudsak har fungerat och fångat upp personer som behövt stöd men även att det finns behov av att utveckla krisstödet vidare. Något som kan stötta utvecklingen av krisstödet är att kommuner och regioner etablerar fasta samverkansstrukturer och kontaktvägar redan i förväg och genomför regelbundna gemensamma övningar mellan region och kommun. Utvärderingen lyfter fram behovet av att tydliggöra roller och mandat för krisstöd, psykiatri, primärvård och socialtjänst.

Trossamfunden och samhällets krisberedskap

Trossamfund i Sverige utgör en viktig resurs i samhällets krisberedskap genom att erbjuda emotionellt stöd, lokaler, social närvaro och krishantering vid olyckor eller katastrofer. Trossamfunden har erfarenhet av att möta människor i svåra situationer och kan ge stöd genom samtal, medmänsklighet och närvaro. Oavsett religion kan trossamfunden vara ett viktigt stöd för kommuner och regioner i arbetet med krisberedskap. Trossamfundens lokaler kan till exempel användas som samlingsplatser efter en attack. Lokalerna kan också användas för att sprida korrekt

information om händelsen på olika språk och därmed bidra till att motverka rykten och oro.

MCF har byggt upp en dialog med trossamfunden på nationell nivå genom en dialoggrupp. Inom gruppen utbyter deltagarna information och erfarenheter i krisberedskapsfrågor. Syftet med dialoggruppen är att den ska fungera som ett nätverk och en resurs i samhällets krisberedskap. Gruppen kan också vara en resurs inom myndighetens verksamheter som den enskildes säkerhet, förebyggande och hanterande av olyckor samt i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Sedan 1 januari 2026 har Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) slagits samman med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Inom MUCF finns Center för trossamfundsfrågor som arbetar med relationen mellan staten och trossamfunden i Sverige. Centret ska bidra till kunskapsuppbyggnad, dialog och stöd till trossamfunden. MUCF:s nya instruktion omfattar också ett förstärkt uppdrag inom beredskap och krisberedskap kopplat till trossamfunden.

5.3 Utveckla verktyg och samarbete för utredning och lagföring

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Berörda myndigheter ska fortsätta sitt samarbete i syfte att fler individer som gjort sig skyldiga till terroristbrottslighet, krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord ska lagföras.
- Berörda myndigheter ska även i andra fall arbeta för att individer som misstänks för medverkan i brott med koppling till våldsbejakande extremism eller terrorism och som omfattas av Säkerhetspolisens ansvarsområde, ska lagföras eller omfattas av administrativa åtgärder som faller inom respektive myndighets ansvarsområde.
- Polismyndigheten behöver fortsätta utveckla sitt arbete med att utreda och lagföra personer för hatbrott och andra brott som hotar demokratin.
- Polismyndigheten och andra myndigheter behöver utveckla sitt arbete mot it-relaterade hatbrott och andra brott som hotar demokratin.
- Det internationella samarbetet om ansvarsutkrävande och lagföring av terroristbrottslighet, krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord ska fortsätta att utvecklas.

Sammanfattning

- De lagändringar som regeringen har genomfört har gett Säkerhetspolisen bättre verktyg att förhindra terroristbrottslighet.
- Det internationella samarbetet i terroristbrottsutredningar fungerar på ett ändamålsenligt sätt trots betydande olikheter i olika rättssystem.
- Lagändringar har trätt i kraft som förtydligar och utvidgar bestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken.
- Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten utvecklar sitt arbete med att utreda och lagföra ideologiskt motiverade brott samt hatbrott.
- Regeringen har stärkt och moderniserat det straffrättsliga skyddet för tjänstemän och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner.

Terroristbrottslighet

Terrorism syftar till att skada Sverige som stat, injaga fruktan i befolkningen och destabilisera demokratin. De lagändringar som regeringen har genomfört kopplat till terroristbrottslighet har gett Säkerhetspolisen bättre verktyg att förhindra sådan brottslighet. Under det senaste året har flera myndighetens ärenden prövats rättsligt med fällande domar för bland annat förberedelse till terroristbrott, deltagande i terroristorganisation, finansiering av terrorism samt resandebrott.

Antalet framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete hos Åklagarmyndigheten bestod under 2024 främst av ärenden om olika former av terroristbrottslighet. Av ärendena framgick att det operativa samarbetet i terroristbrottsutredningar fungerar på ett ändamålsenligt sätt trots betydande olikheter i rättssystemen. Den operativa samverkan inom EU i terroristbrottsutredningar fortsätter att utvecklas genom etablerade nätverk och digitala informationsutbyten.

Inom Europarådet har sedan några år tillbaka pågått ett arbete som syftade till att uppdatera definitionen av terroristbrott i Europarådets terrorismkonvention. Sverige ställde sig bakom initiativet och deltog i de konventionsförhandlingar som resulterade i att ett ändringsprotokoll antogs i juli 2025. Sverige undertecknade ändringsprotokollet den 26 maj 2026. Den uppdaterade definitionen av terroristbrott i ändringsprotokollet innebär att det till den befintliga definitionen läggs till en självständig brottsbeskrivning som ansluter nära till definitionen av terroristbrott i EU:s terrorismdirektiv.

Internationell samverkan krävs för ansvarsutkrävande och lagföring

Sverige arbetar aktivt med utredningar och har ett fördjupat internationellt samarbete med andra länder inom EU i frågor som rör lagföring av brott kopplade till terroristorganisationer. Åklagares medverkan i internationella nätverk är viktigt för utvecklingen av den egna verksamheten. Inte minst deltagande i olika nätverk för praktiker vilket gör det möjligt att skapa kontakter vilket är värdefullt för det operativa internationella samarbetet. Åklagarmyndigheten deltar i flera olika nätverk, och bland dessa, i ett om terrorism. Vidare deltar myndigheten i ett nätverk för utredningar om folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Åklagarmyndigheten har för första gången i Sverige väckt åtal för brott mot mänskligheten. Åtalet är även det första i Sverige som prövar ISIL/Daeshs angrepp mot den yazidiska minoriteten. I februari 2025 dömde Stockholms tingsrätt den åtalade för folkmord, brott mot mänskligheten och grova krigsbrott. Fängelsestraffet sattes till 12 år och de skadade parterna tilldömdes skadestånd. I november 2025 fastställde Svea hovrätt tingsrättens dom.

Som en del i digitaliseringen av rättsväsendet inom EU trädde i oktober 2023 förslaget om digitalt informationsutbyte i terrorismärenden i kraft. Sedan dess har det så kallade terrorismbekämpningsregistret (Counter-Terrorism Register, CTR) implementerats vidare vid Eurojust. Genom registret ges Eurojust möjlighet att identifiera kopplingar mellan

utredningar i medlemsstaterna samt förbättrade förutsättningar att stödja medlemsstaterna i att bekämpa terroristbrottslighet och annan grov brottslighet.

Genom förordning 2022/838 som trädde i kraft i juni 2022 gavs Eurojust i uppgift att bevara, analysera och lagra bevis för att stödja medlemsstaternas insatser för att bekämpa folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och brott som hör samman med sådan brottslighet. Eurojust har sedermera inrättat databasen Core International Crimes Evidence Database (CICED) där behöriga myndigheter kan dela bevisning. Härigenom kan Eurojust stödja behöriga myndigheter i medlemsstaterna i deras utredningar av internationella brott. Behöriga myndigheter i medlemsstaterna nyttjar i dag databasen för att dela bevisning.

Bevisinhämtning i digital miljö får allt större vikt för brottsbekämpning, inklusive terroristbrottslighet, och EU har därför lagstiftat för att förenkla och effektivisera gränsöverskridande inhämtning av elektronisk bevisning. Mot denna bakgrund har regeringen i prop. 2025/26:147 föreslagit ny lagstiftning på området. Propositionen röstades igenom i riksdagen den 3 juni 2026 (bet. 2025/26:JuU33). Lagen (2026:1094) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om europeiska utlämnande- och bevarandeorder för elektroniska bevis samt lagen (2026:966) om utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud för inhämtning av elektroniska bevis har utfärdats. Därutöver har riksdagen antagit en lag om ändring i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet. Lagändringarna träder i kraft den 1 juli, den 18 augusti respektive den 19 augusti 2026.

Ett nytt instrument för rättsligt samarbete inom EU antogs under hösten 2024. Överföring av straffrättsliga förfaranden innebär att en hel brottmålsprocess – från förundersökning till dom – kan överföras från en medlemsstat till en annan. Det nya instrumentet medför att handläggningen av brottmål med koppling till flera medlemsstater effektiviseras, något som kan vara värdefullt i kampen mot vissa gränsöverskridande brott som terroristbrottslighet. Förordningen 2024/3011 ska börja tillämpas den 1 februari 2027. I maj 2026 beslutade regeringen om en lagrådsremiss med förslag till kompletterande bestämmelser till förordningen.

Hatbrott och demokratihotande brottslighet

Enligt Säkerhetspolisen använder de våldsbejakande extremistmiljöerna systematiskt våld, hot och trakasserier eller andra brott mot vissa typer av måltavlor, brott som var för sig inte alltid bedöms som särskilt allvarliga, men som i förlängningen bidrar till att normalisera, underblåsa och påverka beslutsfattandet, myndighetsutövningen eller enskilda individers arbete eller engagemang.

Hatbrott

Hatbrott är ett samlingsbegrepp för brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering samt straffskärpningsgrunden i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken.

För hets mot folkgrupp döms den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids uppmanar till våld mot, hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp, en annan sådan grupp av personer eller en enskild i någon av dessa grupper med anspelning på exempelvis nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. Skyddet för enskilda tillkom genom lagändringar den 1 juli 2024 (prop. 2023/24:93). Genom att enskilda personer som utsätts för hets mot folkgrupp ges skydd kan de få målsägandestatus och rätt till skadestånd. Genom lagändringarna framgår det även uttryckligen av bestämmelsen dels att förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott är kriminaliserade, dels att även uppmaning till våld omfattas av bestämmelsen. Motsvarande ändringar i tryckfrihetsförordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Straffskärpningsgrunden i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken innebär att om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, kön, könsidentitet eller könsuttryck eller annan liknande omständighet ska detta påverka straffvärdet i skärpande riktning. Det kan röra sig om vilket brott som helst.

Polismyndighetens målsättning är att hatbrott och demokratihotande brottslighet ska utredas av särskilda resurser med särskild kompetens. Myndigheten har en specialistkompetens, Grupp för demokratihotande brottslighet (GDB), för utredning av hatbrott, påverkansbrott mot demokratibärande funktioner och brott kopplade till våldsbejakande extremism. GDB är nationell men bedrivs vid tre av sju polisregioner. Inom Polismyndigheten samarbetar GDB till exempel med Redex.

Polismyndigheten genomför utbildningar av personal i syfte att förbättra förmågan att identifiera hatbrottsmotiv vid anmälningsupptagning. En korrekt motividentifiering ger bättre utredningar, mer träffsäkra statistiska uppföljningar och förbättrad kommunikation med Åklagarmyndigheten. Lägesbilden över anmälda hatbrott och demokratihotande brottslighet ska ingå i polisens planering av den ordinarie verksamheten och även kunna förmedlas till samverkande aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Polismyndigheten samverkar med Åklagarmyndighetens särskilda hatbrottsåklagare. I arbetet har Polismyndigheten även kontinuerlig dialog med utsatta grupper. Dialogen syftar bland annat till att stärka förtroendet för polisen och kan stärka vilja att anmäla brott.

Åklagarmyndigheten har vidtagit åtgärder för att höja kvaliteten på arbetet mot hatbrott, bland annat genom att en ha en särskilt utsedd ämnesspecialist samt särskilt utsedda ämnesansvariga åklagare. Dessa utsedda personer arbetar gemensamt för att höja kunskapsnivån om hatbrott hos myndighetens operativa åklagare. Detta görs genom regelbunden uppdatering av den rättsliga vägledningen på området, och genom att skapa förutsättningar för utbyte av erfarenheter och information dessa åklagare emellan, som genom nätverk och årliga konferenser.

Åklagarmyndigheten genomför även ett arbete för att lättare kunna identifiera hatbrottsmotivet och skapa förutsättningar för att på bästa sätt kunna bevisa detta. Åklagarmyndigheten arbetar bland annat med att synliggöra de straffskärpande reglerna avseende hatbrott (29 kap. 2 § 7, 9 och 11 brottsbalken) för att skapa incitament att belysa motivbilden under hela processen eftersom det kan påverka utgången i påföljdsdelen.

På EU-nivå deltar Åklagarmyndigheten i flera nätverk för att utveckla sin egen verksamhet och är avseende it-brott och utredningar i it-miljö med i det internationellt rättsligt samarbete European Judicital Cybercrime Network.

Det är dock fortsatt få hatbrott som leder till fällande dom. Svårigheterna med att utreda hatbrott handlar bland annat om svårigheter att bevisa motiv och identifiera gärningsmannen, särskilt när det gäller hatbrott som kan ske anonymt på exempelvis olika digitala plattformar. För att ytterligare stärka arbetet mot antisemitiska och andra former av hatbrott behövs kunskap om hur polis och åklagare arbetar med dessa brott. Regeringen har gett Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att studera rättsväsendets hantering av antisemitiska hatbrott från anmälan till dom (Ju2025/02074). Brå ska analysera vad som utmärker de ärenden som går vidare till åtal och fällande dom samt de anmälda brott som i olika faser inte går vidare inom rättsväsendet. Brå ska även göra en bedömning av vilka förutsättningar som finns att klara upp de anmälda brotten samt bedöma om det finns likheter och skillnader mellan antisemitiska hatbrott och andra hatbrott. I uppdraget ingår att identifiera svårigheter och framgångsfaktorer i utrednings- och lagföringsarbetet, samt lämna förslag på hur rättsväsendets hantering av antisemitiska och andra hatbrott skulle kunna förbättras. Uppdraget ska redovisas den 8 april 2027.

Starkare skydd för offentliganställda

Av betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1) framkommer att offentliganställda som grupp generellt sett är mer utsatta för våld, hot och trakasserier än den arbetande befolkningen som helhet. Utsattheten förekommer i princip i hela förvaltningen, men anställda med arbetsuppgifter som innefattar myndighetsutövning, och som fattar beslut med stor påverkan för enskilda, är särskilt utsatta. En fortsatt negativ utveckling riskerar att påverka allmänhetens tillit till myndigheterna och rättssamhället i stort och utgör en fara för vårt demokratiska samhälle. Den 2 juli 2025 trädde därför lagändringar i kraft som stärker och moderniserar det straffrättsliga skyddet för tjänstemän och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner i brottsbalken (se prop. 2024/25:141).

5.4 Utveckla stödet till offer för terrorism, hatbrott och demokratihotande brottslighet

Inriktning för arbetet enligt strategin:

- Aktörer som arbetar med stöd till brottsoffer bör ha kunskap om ideologiskt motiverade brott och individers olika behov av stöd och skydd beroende på brottets karaktär.

Sammanfattning

- Brottsoffermyndigheten är nationell kontaktpunkt för gränsöverskridande frågor som rör offer för terrorism och har även inrättat en nationell samordningsfunktion för att stärka stödet till personer som

drabbats av terrorism eller annan allvarlig brottslighet där bostaden har förstörts.
- Brottsoffermyndigheten sprider information till dem som riskerar att utsättas eller har utsatts för olika typer av brott inklusive hatbrott.
- Brottsofferjouren (BOJ) har fått medel för att bygga upp en nationell kontaktpunkt för journalister som behöver stöd eller skydd med anledning av utsatthet i sin yrkesutövning.
- Lagändringar har trätt i kraft innebär att kommuner och regioner har en skyldighet att förebygga att en förtroendevald utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld.

En särskilt utsatt grupp av brottsoffer

Terroristattacker kan leda till ett stort psykiskt och fysiskt lidande för dem som drabbas. Som offer för terrorism räknas både direkt drabbade och familjemedlemmar till en person som avlidit till följd av ett terroristbrott. Även familjemedlemmar till överlevande brottsoffer har rätt till vissa stödtjänster och skyddsåtgärder. På Brottsoffermyndighetens webbplats finns information och vägledning.

Brottsoffermyndigheten fick i juni 2021 i uppdrag att vara Sveriges nationella kontaktpunkt för brottsoffer för terrorism. Uppdraget som kontaktpunkt förnyades två gånger för att sedan fastställas i förordningen (2007:1171) med instruktion för Brottsoffermyndigheten genom en ny 3 a §. Av denna paragraf framgår att myndigheten är nationell kontaktpunkt för gränsöverskridande frågor som rör offer för terrorism inom ramen för EU-arbetet. Som kontaktpunkt har myndigheten ansvar för att tillhandahålla information om det system som finns tillgängligt för stöd och hjälp till, skydd av och ersättning till brottsoffer för att underlätta snabbt utbyte av information och hjälp vid ett eventuellt terroristattentat.

Brottsoffermyndigheten fick den 25 september 2025 i uppdrag av regeringen att inrätta en nationell samordningsfunktion för att stärka stödet till personer som drabbats av terrorism eller annan allvarlig brottslighet där bostaden har förstörts. Syftet är att samordna insatser från exempelvis kommuner, försäkringsbolag och brottsofferjourer för att ge ett mer tillgängligt, långsiktigt och effektivt stöd. Den 31 mars 2026 inrättades Brottsoffermyndighetens Stödcentrum.

Inom polisen är det utredningsverksamheten som möter anhöriga till offer för grova våldsbrott. Polismyndigheten har därför inrättat funktionen Family Liaison Officer (FLO). FLO ansvarar för brottsoffret och kretsen av de närstående. En FLO-kontaktperson får genom hela förundersökningen information från utredningen och kan informera målsägare om processen.

Regeringen beslutade i mars 2026 propositionen Ersättningsregler med brottsoffret i fokus (prop. 2025/26:222). Förslagen innebär bland annat att brottsoffer ska kunna få brottsskadeersättning direkt från Brottsoffermyndigheten med stöd av en dom på skadestånd utan att först behöva vända sig till gärningspersonen.

Stöd till offer för hatbrott och demokratihotande brottslighet

Brottsoffermyndigheten är Sveriges expertmyndighet för brottsofferfrågor och myndigheten har till uppgift att främja brottsoffers rättigheter, uppmärksamma deras behov och intressen samt vara ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor. På webbplatsen Brottsofferguiden.se finns relevant information om vad som händer efter polisanmälan och hur en rättegång går till. Webbplatsen innehåller även information om vilka verksamheter som erbjuder stöd, skydd eller vård.

Brottsoffermyndigheten fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag av regeringen att ta fram och sprida information till dem som riskerar att utsättas eller har utsatts för hatbrott. En målsättning med uppdraget är att få fler att polisanmäla händelser som kan vara hatbrott. Uppdraget slutredovisades i februari 2026. Inom ramen för uppdraget har myndigheten genomfört kunskapshöjande insatser och spridit information, bland annat genom en broschyr med information om hatbrott, främst riktad till personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hatbrott. Myndigheten har även tagit fram en webbsida om hatbrott. Denna innehåller information om vad hatbrott är, vilka rättigheter man har som utsatt, hur en polisanmälan går till och om det stöd och skydd samt den hjälp som samhället kan erbjuda. Den viktigaste informationen om hatbrott är samlat i en broschyr, som är översatt till 16 olika språk.

Under 2024 och 2025 beviljade regeringen bidrag till Brottsofferjouren (BOJ) för att bygga upp en nationell kontaktpunkt för journalister som behöver stöd eller skydd med anledning av utsatthet i sin yrkesutövning. Av Mediemyndighetens rapport Journalister säkerhet – En kunskapsöversikt (Mediemyndigheten, 2025) framgår det att de flesta journalister söker stöd hos kollegor eller närstående när det gäller att hantera hat och hot som de möter i sin yrkesutövning. Få vänder sig till rättsväsendet, vården eller ideella organisationer för stöd. Regeringen beslutade den 30 april 2026 om att ge ytterligare bidrag till BOJ i syfte att fortsätta och vidareutveckla sitt arbete som kontaktpunkt för utsatta journalister (Ku2026/00246).

Stöd och skydd för förtroendevalda

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2025 infördes en skyldighet för kommuner och regioner att förebygga att en förtroendevald utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld (prop. 2024/25:80). Det gäller personer som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid, bland annat kommunal- och regionråd. Lagändringarna tydliggör även att den interna kontrollen i kommuner och regioner ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten. Syftet med lagändringarna är att stärka skyddet för förtroendevalda och att kommuner och regioner i större omfattning ska förebygga, upptäcka och åtgärda fel och oegentligheter i verksamheten. När ett påverkansbrott anmäls till Polismyndigheten kan myndigheten ha ett personligt möte med den som har gjort anmälan. Polisens brottsoffer- och personssäkerhetsgrupp (BOPS) kan komma att kopplas in om hotet bedöms vara allvarligt. SKR har i samverkan med Polismyndigheten tagit fram stödmaterial för dem

som arbetar med förtroendevaldas trygghet och säkerhet bland annat i syfte att fler händelser ska anmälas (SKR 2024, Anmäl alltid hot, hat och våld – det handlar om demokratin). Precis som för alla brott är polisanmälan helt central för att polisen och andra myndigheter ska kunna sätta in rätt insatser.

6 Internationell samverkan

Strategisk utgångspunkt för arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism:

- Internationell samverkan samt utbyte av kunskap och erfarenheter är grundläggande för att kunna utveckla arbetet inom strategins olika områden.

Sammanfattning

- Sverige fortsätter att ta aktiv del i kunskaps- och erfarenhetsutbytet inom EU och i olika internationella forum.
- Sverige verkar för att det förebyggande arbetet får en framträdande roll i det internationella samarbetet.
- Att tidigt kunna identifiera de nationella och internationella kopplingarna mellan olika hot utgör fortsatt en central del av den internationella samverkan i dessa frågor.

Internationell samverkan är nödvändig

De våldsbejakande extremistmiljöernas gränsöverskridande karaktär tillsammans med spridningen av propaganda via digitala plattformar gör att Sverige fortsatt delar många utmaningar med de nordiska grannländerna, medlemsstaterna inom EU och andra länder utanför EU. Enligt strategin ska Sverige verka för att det förebyggande arbetet får en framträdande roll i det internationella samarbetet. Vidare ska arbetet för efterlevnad av folkrätten och de mänskliga rättigheterna, samt stärkande av rättsstaten vara i fokus för det internationella arbetet. Detta har blivit allt viktigare i en orolig omvärld. Säkerhetspolisen lyfter fram att det under 2025 har inträffat händelser som tyder på att den regelbaserade världsordning som funnits under lång tid nu utmanas och rubbas (Säkerhetspolisen, Lägesbild 2025–26).

Samarbetet på EU-nivå

EU är den mest centrala plattformen för samarbetet. På EU-nivå finns, utöver EU-kommissionen, centrala funktioner som bidrar till ökad kunskap om nya utmaningar. Dessa funktioner kan även samordna insatser, som EU:s samordnare för kampen mot terrorism och Europol. Säkerhet startar med förmågan att förutse hot i tid. Den EU-gemensamma kapaciteten för underrättelseanalys (SIAC) utgör kontaktpunkten för

medlemsstaternas underrättelseverksamhet. Europol bidrar med analyser och bedömningar utifrån det brottsbekämpande perspektivet.

Det finns en stor samsyn inom det europeiska samarbetet om behovet av att bemöta de våldsbejakande extremistmiljöernas gränsöverskridande karaktär genom att identifiera de interna och externa aspekterna och samordna arbetet. EU har återkommande dialoger med ett stort antal länder i syfte att stärka samarbetet mot terrorism, dela information och bygga kapacitet. Sverige och andra EU-medlemsländer deltar aktivt i förberedelserna av dialogerna. Under 2025 inledde EU förberedelserna inför FN:s generalförsamlings nionde översyn av den globala antiterrorismstrategin som äger rum 2026. Strategin utgör ett ramverk för internationellt samarbete för att förebygga och bekämpa terrorism.

EU antog i december 2024 rådsslutsatser om framtida prioriteringar för att stärka de gemensamma insatserna för att bekämpa terrorism. Slutsatserna fastställer strategiska mål och lyfter fram centrala områden där ökade insatser behövs för att förbättra den operativa effektiviteten. Syftet med slutsatserna var att forma EU:s politik och åtgärder mot terrorism under de kommande fem åren. EU antog även rådslutsatser om förstärkning av de externa och interna kopplingarna i kampen mot terrorism och våldsbejakande extremism. Avsikten var att bidra till en övergripande EU-politik som gör det möjligt att hantera de externa och interna aspekterna på ett samordnat och effektivt sätt, genom att maximera synergieffekter och uppnå effektivast möjliga resursanvändning.

EU-kommissionen inrättade under 2024 ett kunskapsnav för det förebyggande arbetet mot radikalisering. Kunskapsnavet tar fram forskning, sprider kunskap och erbjuder workshops och skräddarsydda utbildningar till yrkesverksamma inom EU. Det finns också ett pågående arbete med att ge stöd till det förebyggande arbetet i medelhavsregionen och på västra Balkan. Sverige deltar aktivt och bidrar med kunskap och expertis i kunskapsnavets verksamheter.

Den 26 februari 2026 presenterade EU-kommissionen en ny agenda för att förebygga och bekämpa terrorism (se faktapromemoria 2025/26:FPM84). I agendan presenterar kommissionen initiativ för att stärka EU:s gemensamma hantering av våldsbejakande extremism och terrorism. Ett stort fokus läggs på att skydda människor i digitala miljöer och på att skydda barn och unga.

Övriga internationella samarbeten

Natos arbete med att bekämpa terrorism vägleds av policyriktlinjer som genomförs med en arbetsplan. Uppdaterade policyriktlinjer antogs vid toppmötet i Washington 2024 och under 2025 har arbetet med genomförandet av policyriktlinjerna fortsatt. Sverige beslutade 2022 att stödja Natos frivilliga bidragsfond för bekämpning av terrorism. Under 2025 har flera utbildningar genom svensk finansiering genomförts med inriktningen att främja Natos 360-gradersperspektiv på säkerhet. 360-gradersperspektivet innebär att alliansen ska ha beredskap att hantera alla hot och utmaningar i alla riktningar över land-, luft-, sjö-, cyber- och rymddomänerna.

Sverige deltar i arbetet i Globala koalitionen mot Daesh vars huvuduppgift är att säkerställa ISIL/Daeshs varaktiga nederlag genom ett

spektrum av insatser. En viktig del i koalitionens arbete är att förhindra ISIL/Daeshs återväxt i Syrien och Irak genom civila och militära åtgärder mot terrorism. Fokus ligger även på att bekämpa IS-Khorasan (Centralasien, Sydasien) och ISIL/Daesh i subsahariska Afrika.

Sverige och Storbritannien har sedan 2024 etablerat en återkommande dialog i syfte att stärka samarbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism. Dialogen har sin bakgrund i det strategiska partnerskap som länderna undertecknade i oktober 2023. Sverige deltar även aktivt i det pågående nordiska kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan de nordiska länderna, bland annat med stöd av Nordiska ministerrådet och stiftelsen Nordic Safe Cities. CVE har tillsammans med motsvarande nationella aktörer i de nordiska länderna tagit initiativ till ett nordiskt nätverk i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 juni 2026

Närvarande: statsrådet Waltersson Grönvall, ordförande, och statsråden Strömmer, Forssmed, Forssell, Malmer Stenergard, Bohlin, Rosencrantz, Lann

Föredragande: statsrådet Strömmer

Regeringen beslutar skrivelse Uppföljning av den nationella strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism

Obs! Detta rättelseblad ersätter s. 76 av skr. 2025/26:291. Rättelsen avser närvarande statsråd.